Rapportenbundel Staat van de Veiligheid Brzo-bedrijven 2019

Inhoudsopgave

1. Brief aan de Staatssecretaris IenW van IPO inzake IPO-reactie op de Monitor naleving en handhaving Brzo-bedrijven 2019

2. Aanbiedingsbrief aan de Staatssecretaris van IenW van Bureau BRZO Monitor naleving en handhaving Brzo-bedrijven 2019

3. Monitor naleving en handhaving Brzo-bedrijven 2019

4. Factsheet stand van zaken bedrijfsbrandweer Brzo-bedrijven 2019

5. Factsheet meldingen Brzo-bedrijven 2019 van ILT

6. Jaarverslag Stichting Veiligheid Voorop 2019

Herengracht 23
2511 EG Den Haag
telefoon (070) 888 12 12
www.ipo.nl

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
T.a.v. mevrouw drs. S. van Veldhoven-van der Meer
Postbus 20901
2500 EX 's-G RAVENHAGE

Interprovinciaal Overleg

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
		MTH 10461/2020	9juni 2020

onderwerp
Reactie op de Monitor naleving en handhaving Brzo-bedrijven 2019

Geachte mevrouw Van Veldhoven,

Met interesse hebben de provincies kennisgenomen van de 'Monitor naleving en handhaving Brzo bedrijven 2019' (verder te noemen: de monitor), opgesteld door BRZO+ (bijlage). Met deze brief geven wij namens de gezamenlijke provincies onze reactie op de monitor, vanuit onze rol als bevoegd gezag Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) bij het Besluit risico zware ongevallen bedrijven (Brzo-bedrijven). In het kader van de bestuurlijke agenda MTH van de gezamenlijke provincies, die wij eind vorig jaar aan u hebben aangeboden, is één van onze speerpunten om met de Brzo-Omgevingsdiensten te excelleren in de uitvoering van de VTH-taken. Proactief inzetten op toezicht en handhaving van complexe risicovolle bedrijven maakt hier onderdeel vanuit en draagt bij aan de doorontwikkeling van het VTH-stelsel.

Vanuit deze verantwoordelijkheid zetten de provincies zich door middel van een programmatische aanpak in om toezicht en handhaving bij Brzo-bedrijven te verbeteren. De monitor geeft ons belangrijke informatie om onze inzet en aandachtsgebieden te bepalen en daarmee informatiegestuurd en risicogericht te kunnen werken. In samenwerking met onze Brzo toezicht- en handhavingspartners (verder te noemen: partners) zullen wij hier invulling aan geven.

Over de gehele lijn laat de monitor 2019 zien dat het naleefgedrag door de bedrijven achterblijft bij voorgaande jaren. Op een aantal onderdelen gaan wij hier specifiek in:

- Wij zien tot ons ongenoegen ten opzichte van voorgaande jaren een toename van het aantal overtredingen in de zwaarste categorie 1 (zware overtreding) en categorie 2 (middelzware overtreding). De categorie 1 overtredingen betreffen allen arbeidsveiligheid, waar Inspectie SZW toezicht op houdt. Ook de afname van het aantal bedrijven zonder overtredingen baart ons zorgen. Een mogelijke verklaring van de toename is de extra aandacht voor de thema's ageing en explosieveiligheid (ATEX) in 2019.
  Wij vragen BRZO+ een verkenning uit te voeren naar de stijging van het aantal categorie 2

Inlichtingen bij
Email
Bijlagen 1

overtredingen voor zover dit de Wabo -aspecten raakt. We zullen BRZO+ ook vragen om het resultaat van deze verkenning te delen met onze partners en met het ministerie van IenW. De resultaten van deze verkenning worden daar waar mogelijk gebruikt voor het toekomstige toezicht en opgenomen in de inspectieplannen.

- Wij constateren ook dat het totaal aantal bedrijven met categorie 1 en 2 overtredingen is gestegen (+10%) ten opzichte van de rapportage over 2018. Dit baart ons zorgen en wij zullen (samen met onze partners) met het georganiseerd bedrijfsleven om tafel gaan zitten om deze negatieve ontwikkeling te bespreken. De initiatieven van de bedrijven zouden moeten leiden tot een vermindering van het aantal overtredingen. Wij zullen tevens de intensiteit van de inspecties bij bedrijven met meerdere ernstige overtredingen verhogen.
- Verhoudingsgewijs zijn de meeste overtredingen geconstateerd in de branches Handel & distributie, Fijnchemie en Bulkchemie. Wij zullen deze constatering laten doorwerken in de uitvoering van Brzo-inspecties in 2020. Dit past binnen de afspraak met onze partners om bij achterblijvende bedrijven meer toezicht te houden.

Graag blijven wij met u in gesprek over het verhogen van de veiligheid en een heldere en transparante informatievoorziening rondom de naleving en handhaving bij Brzo-bedrijven.

Met vriendelijke groet,

> Retouradres Lange Kleiweg 34, 2288 GK Rijswijk

Ministerie van IenW
Aan de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat
Mevrouw S. van Veldhoven
Postbus 20901
2500 EX DEN HAAG

Bureau BRZO+

Lange Kleiweg 34
2288 GK Rijswijk
Postbus 2232
3500 GE Utrecht
www.brzoplus.nl

Contactpersoon
bureaubrzo@rws.nl

Ons kenmerk
BRZO20-27

Uw kenmerk
-

Bijlage(n) 2
Brzo-monitor: rapportage
Brzo-monitor: in vogelvlucht

Datum 14 mei 2020
Betreft Monitor naleving en handhaving Brzo-bedrijven 2019

Geachte mevrouw Van Veldhoven,

Namens het BRZO+ samenwerkingsverband bied ik u hierbij de ‘Monitor naleving en handhaving Brzo-bedrijven 2019’ aan. Deze negende monitor beschrijft de resultaten van de Brzo-inspecties die in 2019 zijn uitgevoerd. De monitor geeft een beeld hoe de bedrijven het Besluit risico’s zware ongevallen (Brzo 2015) naleven.

Resultaten
Uit de analyse van de resultaten blijkt dat het aantal bedrijven met overtredingen is toegenomen met 10% ten opzichte van 2018. Bij 33% van de bedrijven zijn geen overtredingen geconstateerd.

Er zijn in totaal 813 overtredingen vastgesteld. Ten opzichte van 2018 is dat aantal gestegen (dit was 755).
Het aantal lichte overtredingen is in totaliteit en naar verhouding afgenomen. Lichte overtredingen vormen 72% van alle geconstateerde overtredingen.
Het aantal middelzware en zware overtredingen is in 2019 toegenomen. Bij middelzware overtredingen is geen sprake van onmiddellijke dreiging van een zwaar ongeval. Bij zware overtredingen is dit wel het geval.
Er zijn acht zware overtredingen geconstateerd in vergelijking met één overtreding in 2018 en twee overtredingen in 2017. Toezichthouders hebben de geconstateerde gevaarlijke situaties direct laten beëindigen. In zeven van de acht gevallen betrof het overtredingen op het gebied van explosieveiligheid (ATEX).

Veiligheidssituatie
De toename van overtredingen in 2019 wil niet per se zeggen dat de veiligheidssituatie bij de Brzo-bedrijven is verslechterd. Door betere risicosturing en een meer thematische aanpak controleren onze toezichthouders gerichter en diepgaander. Ook zijn in lijn met het advies van de Onderzoeksraad voor Veiligheid meer op fysieke maatregelen gerichte (thema) inspecties uitgevoerd. Dit leidt doorgaans tot het constateren van meer afzonderlijke overtredingen dan wanneer voornamelijk op het veiligheidsbeheersysteem wordt gecontroleerd.

Vooral op het thema ageing en het onderwerp explosieveiligheid is een toename te zien van het aantal geconstateerde middelzware en zware overtredingen. Het niet naleven van de regels voor explosieveiligheid en het niet goed opereren van verouderde installaties, vergroten de risico's op het ontstaan van een zwaar ongeval.

Ageing en explosieveiligheid
De inspectieresultaten van 2019 onderstrepen het belang van blijvend extra aandacht vanuit de bedrijven voor ageingaspecten en duurzaam assetmanagement, zoals dat ook door de chemische industrie wordt ontwikkeld en gepromoot.
Het BRZO+ samenwerkingsverband zal in 2020 een nadere analyse uitvoeren en een rapportage opstellen over het themaproject ageing. Vervolgens zal nader overleg plaatsvinden met de industrie over de bevindingen en de wijze waarop de industrie tot een betere beheersing van ageingaspecten kan komen. Ageing blijft vooralsnog de komende jaren een aandachtspunt bij de Brzo-inspecties.

De inspectieresultaten geven verder een indicatie dat bedrijven de veiligheidsmaatregelen binnen explosieve zones serieuzer moeten nemen. In 2019 is hier incidenteel naar gekeken tijdens de Brzo-inspecties. In 2020 zal Inspectie SZW hier door middel van thema-inspecties extra aandacht aan besteden.

Samenwerkingsverband
Binnen het BRZO+ samenwerkingsverband werken de Brzo-omgevingsdiensten, veiligheidsregio's, Inspectie SZW, waterkwaliteitsbeheerders, Inspectie Leefomgeving en Transport en het Openbaar Ministerie samen aan de vergunningverlening-, toezichts- en handhavingstaken bij de meest risicovolle bedrijven in Nederland. Dit gebeurt onder andere door het uitvoeren van gezamenlijke Brzo-inspecties.

Met vriendelijke groet,

Monitor naleving en handhaving Brzo-bedrijven 2019

BRZOPLUS.NL

Inhoudsopgave

BRZO+ Monitor 2019 in beeld 3

Samenvatting 4

1. Inleiding 6
1.1 Aanleiding 6
1.2 Brzo 2015 en Rrzo 6
1.3 Brzo-inspectiepraktijk en handhaving 6
1.4 Reikwijdte en beperkingen monitor 2019 6
1.5 Leeswijzer 7

2. Algemene gegevens en inspecties 8
2.1 Aantal actieve Brzo-bedrijven 8
2.2 Geografische verdeling van de Brzo-bedrijven en verdeling over de branches 8
2.3 Aantal geïnspecteerde bedrijven 10
2.4 Aantal inspecties per regio en per toezichthouder 10

3. Naleving Brzo-bedrijven 13
3.1 Naleving door de bedrijven 13
3.2 Bedrijven met overtredingen 13
3.3 Indeling bedrijven naar ernst van de overtredingen 14
3.4 Overtredingen in relatie tot de bedrijvigheid 15
3.5 Aantal en ernst van de overtredingen 15
3.6 Overtredingen per inspectieonderwerp 16

4. Handhaving door de toezichthouders 18
4.1 Bestuursrechtelijke handhaving 18
4.2 Strafrechtelijke handhaving 18

Bijlage 1: Begrippen en afkortingen 20

Bijlage 2: Brzo 2015 en Rrzo 23

Bijlage 3: Inspectiepraktijk en handhaving 24

BRZO+ Monitor 2019 in beeld

405 actieve Brzo-bedrijven

- 261 hogedrempelbedrijven
- 144 lagedrempelbedrijven

BEDRIJVEN

381 Brzo-bedrijven geïnspecteerd

- 254 met overtredingen
- 127 zonder overtredingen

254 Brzo-bedrijven met overtredingen

- 144 met lichte overtredingen
- 102 met lichte en middelzware overtredingen
- 8 met zware overtreding

Stand op 1 maart 2020

- bij 77 bedrijven alle overtredingen opgeheven
- bij 177 bedrijven handhaving in uitvoering

INSPECTIES

484 Brzo-inspecties uitgevoerd

- 329 aangekondigd
- 63 deels aangekondigd
- 92 onaangekondigd

813 Totaal aantal overtredingen

- 588 lichte overtredingen
- 217 middelzware overtredingen
- 8 zware overtreding

Stand op 1 maart 2020

- 326 overtredingen opgeheven
- 487 overtredingen; handhaving in uitvoering

Samenvatting

Dit is de negende editie van de Monitor naleving en handhaving Brzo-bedrijven, gebaseerd op de resultaten van Brzo-inspecties uit 2019.

De monitor presenteert de resultaten van Brzo-inspecties. Een Brzo-inspectie is een veiligheidsinspectie bij een Brzo-bedrijf. Tijdens de Brzo-inspectie worden in een steekproef het veiligheidsmanagementsysteem van het bedrijf en de genomen maatregelen doorgelicht en gecontroleerd of hiermee de veiligheid wordt gewaarborgd. De regels zijn vastgelegd in het Besluit risico's zware ongevallen 2015 (Brzo 2015).

De Brzo-inspectie wordt in de meeste gevallen uitgevoerd door toezichthouders van Brzo-omgevingsdiensten, Inspectie SZW en de veiligheidsregio's. Maar ook waterkwaliteitsbeheerders en Staatstoezicht op de Mijnen voeren Brzo-inspecties uit. De Brzo-toezichthouders werken samen binnen het landelijk samenwerkingsverband BRZO+.

In 2019 waren in Nederland 405 Brzo-bedrijven actief. Het aantal is in vergelijking met 2018 licht gestegen. De toename is vooral te zien in het aantal lagedrempelbedrijven.

Van de hogedrempelbedrijven is 97% tenminste één keer geïnspecteerd. Alle niet geïnspecteerde bedrijven zijn met een geoorloofde reden niet bezocht. Voor alle lagedrempelbedrijven is aan de wettelijke verplichting voldaan om minimaal eens per drie jaar te worden geïnspecteerd. Bij de Brzo-bedrijven zijn in totaal 484 inspecties uitgevoerd. 81% van alle inspecties werd vooraf aangekondigd bij de bedrijven. Daarvan had 13% ook een onaangekondigd inspectiedeel. 19% werd niet aangekondigd.

Er zijn 381 Brzo-bedrijven geïnspecteerd. Bij 33% van deze bedrijven (127) zijn geen overtredingen geconstateerd. Ten opzichte van 2018 zien we 10% toename van bedrijven met overtredingen. Bij 38% van de geïnspecteerde bedrijven (144) zijn uitsluitend overtredingen van de lichtste categorie geconstateerd. Dat betekent dat er in totaal bij 71% van de geïnspecteerde bedrijven geen of lichte overtredingen zijn geconstateerd. Ten opzichte van 2018 is dit percentage gedaald (dit was 81%). Bij 27% van de geïnspecteerde bedrijven (102) zijn middelzware overtredingen geconstateerd en bij acht bedrijven (2%) een zware overtreding.

Er zijn in totaal 813 overtredingen vastgesteld. Ten opzichte van 2018 is dat aantal gestegen (dit was 755). De toename is te zien in de categorieën van middelzware (van 147 naar 217) en zware overtredingen (van 1 naar 8). De lichte overtredingen betroffen 72% van alle geconstateerde overtredingen. De acht zware overtredingen zijn geconstateerd op het gebied van arbeidsveiligheid, vooral explosieveiligheid. Bij deze overtredingen is door Inspectie SZW direct ingegrepen waarmee het onmiddellijke gevaar werd weggenomen.

De toename van het aantal (bedrijven met) overtredingen in 2019 wil niet per se zeggen dat de veiligheidssituatie bij de Brzo-bedrijven is verslechterd. Door betere risicosturing en een meer thematische aanpak controleren de toezichthouders gerichter en diepgaander. Vooral op het thema ageing en het onderwerp explosieveiligheid is een toename te zien van het aantal geconstateerde middelzware en zware overtredingen.

De inspectieresultaten van 2019 onderstrepen het belang van blijvend extra aandacht vanuit de bedrijven voor ageingaspecten en duurzaam assetmanagement, zoals dat ook door de chemische industrie wordt ontwikkeld en gepromoot. Ageing blijft vooralsnog de komende jaren een aandachtspunt bij de Brzo-inspecties.
De resultaten geven verder een indicatie dat bedrijven de veiligheidsmaatregelen binnen explosieve zones serieuzer moeten nemen. In 2019 is hier incidenteel naar gekeken tijdens de Brzo-inspecties. Vanaf 2020 zal Inspectie SZW hier door middel van thema-inspecties extra aandacht aan besteden.

Op 1 maart 2020 was 40% van de 813 overtredingen opgeheven. Voor 60% van de overtredingen is het handhavingstraject in uitvoering. Een deel van deze overtredingen kan in de praktijk al beëindigd zijn, maar een hercontrole moet nog plaatsvinden om dit te bevestigen. Het Wabo bevoegd gezag en Inspectie SZW traden het meest op als handhavend toezichthouder.

In 2019 zijn bij het Openbaar Ministerie tien processen-verbaal ingediend waarbij het betreffende bedrijf verdacht werd van het overtreden van het Brzo 2015. Alle processen-verbaal zijn opgesteld naar aanleiding van een incident/ongewoon voorval in de periode 2014-2018. In de meeste zaken is een Brzo-omgevingsdienst de opsporingsinstantie, verder ook Inspectie SZW en de politie. Vier zaken zijn afgehandeld. Drie keer hebben de bedrijven een door het OM aangeboden transactie betaald en van één zaak is de vervolging gestaakt door gebrek aan bewijs.

Industriegebied Pernis bij Rotterdam *© DCMR Milieudienst Rijnmond*

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Het samenwerkingsverband BRZO+ presenteert jaarlijks de Monitor naleving en handhaving Brzo-bedrijven[1] over de naleving van de Brzo-regelgeving bij Brzo-bedrijven op grond van toezichts- en handhavingsinformatie. Het is het negende jaar dat de naleving en handhaving op landelijke schaal in beeld wordt gebracht. De monitor is opgesteld door het projectteam Brzo-monitor onder verantwoordelijkheid en in opdracht van BRZO+.

Binnen het landelijk samenwerkingsverband BRZO+ werken toezichthouders samen. Dat zijn de zes Brzo-omgevingsdiensten (in opdracht van het provinciaal bevoegd gezag Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht (Wabo)), de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ISZW), de veiligheidsregio's (VR's), de waterschappen en Rijkswaterstaat (RWS). Ook de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) en het Openbaar Ministerie (OM) maken deel uit van BRZO+. Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) is eveneens betrokken. Meer informatie over BRZO+ is te vinden op de website www.brzoplus.nl.

1.2 Brzo 2015 en Rrzo

Het Besluit risico's zware ongevallen 2015 (Brzo 2015) en de Regeling risico's zware ongevallen (Rrzo) hebben als doel het voorkomen en beheersen van zware ongevallen met gevaarlijke stoffen. Het Brzo 2015 is de implementatie van de Europese Seveso III-richtlijn (2012/18/EU). In het Rrzo zijn onderdelen van het Brzo 2015 verder uitgewerkt. Het besluit stelt eisen aan de meest risicovolle bedrijven in Nederland. Het regelt de wijze waarop de overheid daarop moet toezien en brengt wet- en regelgeving op het gebied van arbeidsveiligheid, omgevingsveiligheid en rampbestrijding samen in één juridisch kader. Meer informatie over Brzo 2015 is te vinden in bijlage 2 van deze monitor en op www.brzoplus.nl.

1.3 Brzo-inspectiepraktijk en handhaving

Het inspectieproces is gericht op de naleving van de Brzo-wetgeving en vormt een cyclus. In figuur 1 is te zien hoe het BRZO+ samenwerkingsverband het plannen en uitvoeren van een Brzo-inspectie en het optreden tegen geconstateerde overtredingen (handhaving) georganiseerd heeft. Het proces is verder toegelicht in bijlage 3 en geeft de context weer van de gegevens in deze monitor.

1.4 Reikwijdte en beperkingen monitor 2019

De monitor presenteert de resultaten van Brzo-inspecties. Een Brzo-inspectie is een veiligheidsinspectie bij een Brzo-bedrijf. Tijdens de Brzo-inspectie worden in een steekproef het veiligheidsmanagementsysteem van het bedrijf en de genomen maatregelen doorgelicht en gecontroleerd of hiermee de veiligheid wordt gewaarborgd.

Een Brzo-inspectie is altijd een steekproef en een momentopname. De inspectieresultaten geven dus een beeld van de veiligheidsbeheersing van een bedrijf op een bepaald onderdeel op dat moment. Alle geconstateerde overtredingen bij deze inspecties worden in het inspectierapport opgenomen.

De monitor richt zich op de Brzo-bedrijven die in het kalenderjaar 2019 actief waren. Actief betekent dat er op enig moment in 2019 Brzo-gerelateerde werkzaamheden werden verricht door het bedrijf. Bedrijven die bijvoorbeeld in oprichting waren in afwachting van een vergunning vallen buiten de scope van deze monitor.

In de monitor maken we een vergelijking van de resultaten over meerdere jaren. Het landelijk samenwerkingsverband BRZO+ werkt aan het verder bevorderen van de uniformiteit van de inspectiepraktijk. Daardoor blijft de monitor in ontwikkeling. Op basis van voortschrijdend inzicht maakt BRZO+ jaarlijks nieuwe keuzes, waardoor een aantal gegevens niet zonder meer over de jaren heen kan worden vergeleken.

---

[1] *Op basis van de wetgeving is "Brzo-inrichting" de officiële benaming. Omwille van de leesbaarheid wordt in de monitor de term "Brzo-bedrijf" gebruikt.*

De monitor is gebaseerd op gegevens zoals die in de landelijke online inspectiedatabase Gemeenschappelijke Inspectie Ruimte (GIR) zijn geregistreerd. Ook hier werkt BRZO+ aan verdere uniformering van afspraken over de registratie. Aan de hand van de gegevens uit 2019 zoals die op 1 maart 2020 beschikbaar waren in de GIR, zijn de inspectieresultaten en de overtredingen in kaart gebracht. De peildatum 1 maart 2020 is gekozen om ook de resultaten van de inspecties uitgevoerd in november en december 2019 en eventuele opvolging daarvan, zo veel mogelijk in de monitor mee te kunnen nemen.

Figuur 1: Brzo-inspectieproces

1.5 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat over de algemene gegevens en inspecties. Hierin is informatie opgenomen over het aantal geïnspecteerde bedrijven en de aantallen inspecties per regio en per toezichthouder.
Hoofdstuk 3 beschrijft de naleving van het Brzo 2015 door de bedrijven. Het hoofdstuk bevat informatie over het aantal, de aard en ernst van de overtredingen die geconstateerd zijn.
Hoofdstuk 4 geeft inzicht in de handhaving door de toezichthouders, waarbij wordt ingegaan op de bestuursrechtelijke opvolging van de in 2019 geconstateerde overtredingen en wordt de inzet van strafrechtelijke handhaving bij Brzo-bedrijven in 2019 toegelicht.

2. Algemene gegevens en inspecties

In dit hoofdstuk staan de algemene gegevens over het aantal Brzo-bedrijven en de branche-indeling. Er is een paragraaf over de aantallen inspecties per regio. Daarnaast is de deelname van de toezichthouders aan de in het inspectieprogramma ingeplande Brzo-inspecties opgenomen.

2.1 Aantal actieve Brzo-bedrijven

De aard en de hoeveelheid gevaarlijke stoffen bepalen of een bedrijf onder de werkingssfeer van het Brzo 2015 valt en of het een hogedrempel- of lagedrempelbedrijf is. Door wijzigingen in de bedrijfsvoering kan een bedrijf onder of boven de drempelwaarde(n) komen te vallen. Daarnaast fluctueert het aantal bedrijven door de oprichting van nieuwe bedrijven en door bedrijven die stoppen.

Figuur 2: Aantal Brzo-bedrijven in Nederland in 2015-2019

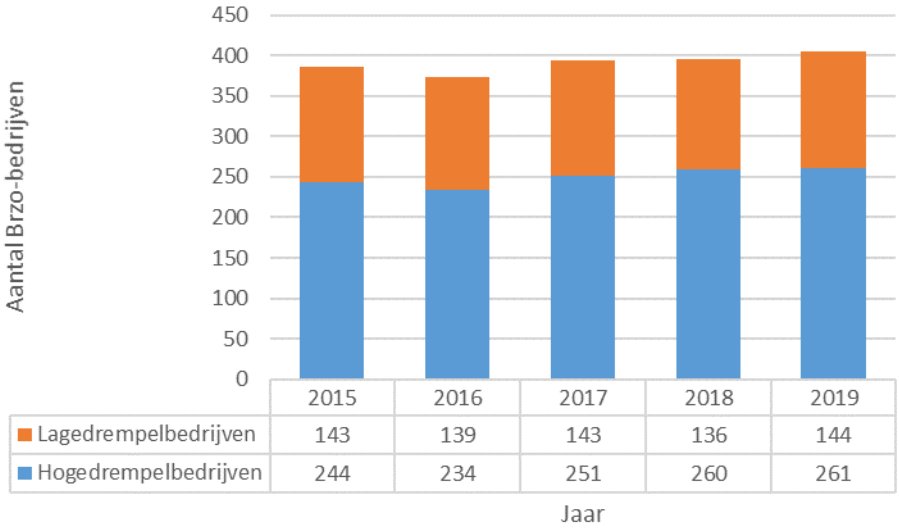

In figuur 2 is het totaal aantal actieve Brzo-bedrijven in 2015 tot en met 2019 weergegeven, uitgesplitst in hogedrempel- en lagedrempelbedrijven. De figuur laat zien dat het aantal actieve Brzo-bedrijven in 2019 in vergelijking met 2018 licht is gestegen (405 in 2019 ten opzichte van 396 in 2018). De toename is vooral te zien in het aantal lagedrempelbedrijven. Het betreft allemaal nieuwe Brzo-bedrijven.

2.2 Geografische verdeling van de Brzo-bedrijven en verdeling over de branches

Tabel 1 geeft de verdeling van de Brzo-bedrijven over de Brzo-regio's weer en de aard van de voornaamste activiteiten bij deze bedrijven. Groepen van bedrijven die dezelfde aard van bedrijvigheid hebben, worden in deze monitor omschreven als branches. Dit is gebaseerd op de indeling van Major Accident Reporting System (MARS) van het Europese systeem voor het melden van grote incidenten (eMARS).

Hierbij dient de kanttekening te worden gemaakt dat eind 2019 is gestart met een landelijke uniformering van indeling in MARS-codering voor alle Brzo-bedrijven in Nederland. Dit traject wordt pas in de loop van 2020 afgerond. Dit betekent dat het aantal bedrijven per branche ten opzichte van 2018 inmiddels fors is gewijzigd en de laatste wijzigingen nog in de loop van 2020 worden doorgevoerd. Hierdoor kunnen de branchegegevens uit 2019 niet zonder meer worden vergeleken met voorgaande jaren.

Tabel 1: Aantal actieve Brzo-bedrijven in 2019 met indeling naar branche en regio[2]

	Bedrijvigheid (Marscodering)										
Regio	**Totaal**	**Handel en distributie**	**Fijnchemie**	**Overslag en transport**	**Bulkchemie**	**Rubber en Kunststof**	**Energie**	**Afval**	**Metaal**	**Petrochemie**	**Overig**
Limburg	**40**	8	6	7	3	9	0	3	1	1	2
Noord-Brabant	**71**	17	19	13	0	7	0	6	4	1	4
Zuid-Holland/Zeeland	**140**	60	4	10	41	4	3	3	1	6	8
Gelderland/Overijssel	**50**	20	15	7	0	0	2	2	4	0	0
Groningen/Drenthe/Friesland	**43**	6	17	10	2	0	6	1	1	0	0
Noord-Holland/Utrecht/Flevoland	**54**	19	2	13	10	0	1	3	2	1	3
Staatstoezicht op de Mijnen	**7**	0	0	0	0	0	7	0	0	0	0
Totaal	**405**	**130**	**63**	**60**	**56**	**20**	**19**	**18**	**13**	**9**	**17**

Figuur 3: Landelijke indeling Brzo-bedrijven naar bedrijvigheid in 2019

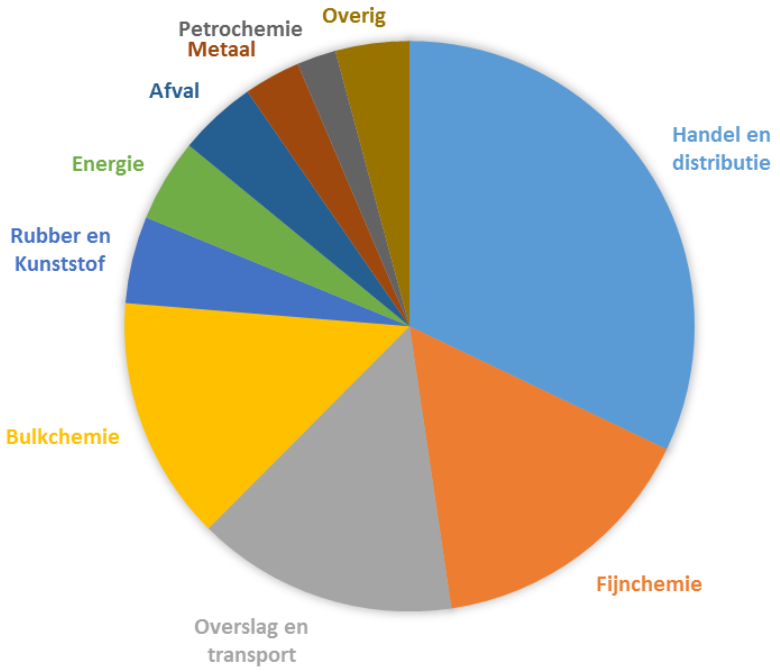

Tabel 1 en figuur 3 laten zien dat er grote verschillen zijn in omvang van de branches. Bijna een derde van alle Brzo-bedrijven bevindt zich in de branche Handel en distributie. De branches Fijnchemie, Overslag en transport en Bulkchemie behoren tot de middelgrote Brzo-branches. De kleine Brzo-branches zijn Rubber en kunststof, Energie, Afval, Metaal en Petrochemie.

[2] *Onder categorie Overig vallen onder andere de volgende bedrijfstakken: Keramiek, Elektronica, Landbouw, Farmaceutische Industrie, Onderzoek en Onderwijs, Voedselindustrie en Houtbewerking.*

Brzo-bedrijven die onder toezicht van Staatstoezicht op de Mijnen vallen, worden om praktische redenen vermeld als aparte regio. Deze bedrijven zijn gelegen in de provincies Groningen, Drenthe, Overijssel en Noord-Holland.

2.3 Aantal geïnspecteerde bedrijven

De keuze om wel of niet te inspecteren en welke inspectiedienst aan de inspectie deelneemt, wordt bepaald op basis van aanwijzing van het bedrijf (hogedrempel- of lagedrempelbedrijf), de risico's van het bedrijf, het naleefgedrag van voorgaande jaren en verder gemaakte keuzes door de inspectiediensten.
In bijlage 3 is in hoofdlijnen beschreven hoe de keuze tot het aantal te inspecteren bedrijven tot stand komt.

Tabel 2: Aantal hogedrempel- en lagedrempelbedrijven per Brzo-regio en percentage geïnspecteerde bedrijven

	Hogedrempelbedrijven				Lagedrempelbedrijven					
Regio	Aantal bedrijven	Aantal geïnspecteerde bedrijven	Percentage geïnspecteerde bedrijven	Aantal niet geïnspecteerde bedrijven	Aantal bedrijven	Aantal in 2019 geïnspecteerde bedrijven	Aantal bedrijven minimaal 1x per 3 jaar geïnspecteerd	Aantal bedrijven dat niet is geïnspecteerd in periode 2017-2019	Totaal aantal bedrijven	Totaal aantal geïnspecteerde bedrijven
Limburg	26	25	96%	1	14	8	13	1	40	33
Noord-Brabant	42	42	100%	0	29	29	29	0	71	71
Zuid-Holland/Zeeland	109	108	99%	1	31	31	31	0	140	139
Gelderland/Overijssel	29	29	100%	0	21	18	20	1	50	47
Groningen/Drenthe/Friesland	21	21	100%	0	22	19	22	0	43	40
Noord-Holland/Utrecht/Flevoland	28	23	82%	5	26	21	24	2	54	44
Staatstoezicht op de Mijnen	6	6	100%	0	1	1	1	0	7	7
Totaal	**261**	**254**	**97%**	**7**	**144**	**127**	**140**	**4**	**405**	**381**

Tabel 2 laat per regio zien bij hoeveel Brzo-bedrijven er in 2019 minimaal één Brzo-inspectie is uitgevoerd. Er is een uitsplitsing gemaakt naar de hogedrempel- en lagedrempelbedrijven.
In 2019 zijn bij 381 van de in totaal 405 Brzo-bedrijven inspecties uitgevoerd (254 van de 261 hogedrempel- en 127 van de 144 lagedrempelbedrijven). Van het totale aantal bedrijven is in 2019 97% geïnspecteerd.

Inspecties hogedrempelbedrijven
De hogedrempelbedrijven moeten jaarlijks geïnspecteerd worden tenzij de toezichthouders op basis van een risico-analyse het inspectieprogramma aanpassen. In alle regio's zijn nagenoeg alle hogedrempelbedrijven in 2019 geïnspecteerd. Zoals tabel 2 laat zien is bij zeven hogedrempelbedrijven geen inspectie uitgevoerd.

In de regio Limburg is één hogedrempelbedrijf niet geïnspecteerd omdat in het eerste kwartaal van 2019 alle bedrijfsactiviteiten bij dit Brzo-bedrijf zijn beëindigd. In de regio Zuid-Holland/Zeeland is bij één hogedrempelbedrijf de in januari 2019 uitgevoerde inspectie gecombineerd met een onaangekondigde controle in december 2018. Hierdoor is deze inspectie geregistreerd als uitgevoerd in 2018.
In de regio Noord-Holland/Utrecht/Flevoland zijn vijf hogedrempelbedrijven niet geïnspecteerd. Bij vier van de bedrijven is op basis van de vergunningwijziging of Wabo-inspectie vastgesteld dat de aanwezige hoeveelheid gevaarlijke stoffen niet meer de drempelwaarden overschrijdt. Hierdoor zijn deze bedrijven niet meer Brzo-plichtig. Bij één bedrijf is op basis van de risicoanalyse besloten het bedrijf om het jaar te inspecteren. Het bedrijf wordt in 2020 geïnspecteerd.

Inspecties lagedrempelbedrijven
Lagedrempelbedrijven moeten wettelijk minimaal eens per drie jaar worden geïnspecteerd. Zoals tabel 2 laat zien zijn 140 lagedrempelbedrijven in die periode geïnspecteerd. Hiermee is aan de wettelijke eis voldaan. Vier bedrijven zijn in deze periode niet geïnspecteerd. Het betreft nieuwe Brzo-bedrijven waar de initiële inspectie in 2020 staat ingepland.

2.4 Aantal inspecties per regio en per toezichthouder

In elke regio stellen de Brzo-toezichthouders gezamenlijk voor elk Brzo-bedrijf een meerjareninspectieprogramma op. Uit dit programma blijkt hoe de inspecties afgelopen jaren én in 2019 voor het Brzo-bedrijf waren ingericht. Het programma bevat informatie over zowel de inspectiefrequentie als de inhoud van de verschillende inspectieonderwerpen. Daarnaast wordt jaarlijks in een zogenaamd regionaal planningsgesprek bepaald of een bedrijf (deels) aangekondigd of ook onaangekondigd wordt geïnspecteerd. De onaangekondigde (deel)inspecties worden geprogrammeerd op basis van een risico-analyse. De aanleiding is bijvoorbeeld slechte prestaties op het gebied van veiligheidsmanagementsysteem, technische integriteit of veiligheidscultuur, incidenten, ongevallen of ernstige klachten.

De aangekondigde Brzo-inspecties vormen het merendeel van alle inspecties. Dit zijn diepgaande inspecties van het veiligheidsbeheerssysteem van een bedrijf. Er wordt een inspectieagenda voorafgaand aan de inspectie aan het bedrijf toegestuurd. Hiermee is geborgd dat de gewenste functionarissen geïnterviewd kunnen worden, noodzakelijke procedures en rapportages klaarliggen en de gekozen inspectieonderwerpen kunnen worden beoordeeld. Tijdens deze inspecties worden ook de fysieke maatregelen gecontroleerd.

De onaangekondigde Brzo-inspecties vinden in principe binnen kantooruren plaats. Echter, in voorkomende gevallen kunnen onaangekondigde inspecties ook plaatsvinden buiten kantooruren. De onaangekondigde Brzo-inspecties zijn korter en veelal gericht op operationele aspecten (een rondgang door het bedrijf en inspectie van de op dat moment in uitvoering zijnde veiligheidskritische werkzaamheden binnen het bedrijf).

Bij een deels aangekondigde inspectie worden tijdens een aangekondigde inspectie ook onderdelen van het bedrijf of inspectieonderwerpen gecontroleerd die niet vooraf aan het bedrijf zijn meegedeeld. Het tijdstip van het onaangekondigde deel van de inspectie wordt niet vooraf aan het bedrijf kenbaar gemaakt. Soms worden aangekondigde en onaangekondigde inspecties kort achter elkaar uitgevoerd (bijvoorbeeld binnen een maand). Deze inspecties worden in de regel als één deels aangekondigde inspectie geregistreerd en in één inspectie-rapportage vastgelegd.

Tabel 3: Aantal aangekondigde, deels aangekondigde en onaangekondigde inspecties per regio

Regio	Aantal aangekondigde inspeties	Aantal deels aangekondigde inspectes	Aantal onaagekondigde inspecties
Limburg	30	8	1
Noord-Brabant	35	38	23
Zuid-Holland/Zeeland	135	4	42
Gelderland/Overijssel	43	5	5
Groningen/Drenthe/Friesland	42	0	9
Noord-Holland/Utrecht/Flevoland	36	8	12
Staatstoezicht op de Mijnen	8	0	0
Totaal	**329**	**63**	**92**

In tabel 3 is per regio te zien hoeveel aangekondigde, deels aangekondigde en onaangekondigde inspecties er zijn uitgevoerd.
In 2019 zijn bij 381 Brzo-bedrijven 484 inspecties uitgevoerd. Bij een aantal bedrijven zijn dus meerdere inspecties uitgevoerd. Van de 484 inspecties waren er 392 (deels) aangekondigd en 92 onaangekondigd. De in tabel 3 deels aangekondigde inspecties in Noord-Brabant zijn in feite kort achter elkaar uitgevoerde aangekondigde en onaangekondigde inspecties die als één inspectie worden gerapporteerd.

De meeste onaangekondigde inspecties zijn uitgevoerd in Zuid-Holland/Zeeland en Noord-Brabant. In de regio Noord-Brabant heeft het provinciale bevoegd gezag opdracht gegeven om alle bedrijven aangekondigd én onaangekondigd te bezoeken.

Tabel 4: Percentage deelname toezichthouder aan routinematige inspecties per regio

Regio	Wabo bevoegd gezag	ISZW	Veiligheidsregio	Waterkwaliteits beheerder
Limburg	100%	78%	100%	14%
Noord-Brabant	100%	70%	94%	14%
Zuid-Holland/Zeeland	100%	66%	88%	21%
Gelderland/Overijssel	100%	69%	100%	17%
Groningen/Drenthe/Friesland	100%	70%	94%	21%
Noord-Holland/Utrecht/Flevoland	100%	75%	98%	30%
Staatstoezicht op de Mijnen [3]	88%	88%	88%	50%
Totaal	**100%**	**70%**	**93%**	**20%**

[3] *SodM is voor een aantal Brzo-bedrijven aangewezen als toezichthouder voor de Wabo en mede aangewezen als toezichthouder voor de Arbowet. Dat betekent dat SodM bij deze bedrijven zowel op externe veiligheid als arbeidsveiligheid inspecteert.*
Zowel SodM als de Veiligheidsregio hebben één Brzo-inspectie uitgevoerd zonder deelname van de andere inspectiepartner.

In het samenwerkingsverband BRZO+ is het uitgangspunt dat de in het inspectieprogramma ingeplande inspecties (de zogenaamde routinematige inspecties) door de toezichthouders zoveel mogelijk gezamenlijk, dan wel door minimaal twee toezichthouders worden uitgevoerd. In tabel 4 is de deelname aan de routinematige inspecties inzichtelijk gemaakt per toezichthouder en per regio.
Het Wabo bevoegd gezag is bij alle ingeplande inspecties aanwezig geweest. De deelname van de Inspectie SZW ligt per regio tussen de 66% en 88%, van de veiligheidsregio's tussen de 88% en 100% en van de waterkwaliteitsbeheerders tussen de 14% en 50%.

Inspectie SZW combineert een risicoanalyse op naleving van wet- en regelgeving per branche met de capaciteit en beschikbaarheid van haar inspecteurs. Deze analyse bepaalt de hoeveelheid inspecties en bij welke bedrijven Inspectie SZW deze zal uitvoeren. Toezicht wordt vooral daar ingezet waar knelpunten op het gebied van werknemersveiligheid en –gezondheid verwacht worden en het verwachte effect het grootst is. Deze risicogerichte aanpak kan regionaal tot verschillen leiden in het aantal Brzo-inspecties waar ISZW aan deelneemt. Verder zijn de inspecteurs van Inspectie SZW buitengewoon opsporingsambtenaar. Zij hebben de mogelijkheid om overtredingen via het strafrecht aan te pakken en hebben een rol in het verrichten van incidentonderzoek bij Brzo-bedrijven. Dit laatste staat soms op gespannen voet met geplande activiteiten in het kader van Brzo-inspecties, omdat capaciteit die ingezet wordt voor incidentenonderzoek op dat moment niet beschikbaar is voor gezamenlijke (geplande) inspecties.

De waterkwaliteitsbeheerders hebben een adviserende rol en inspecteren op basis van de aanwezigheid van risico's voor de kwaliteit van het oppervlaktewater én de aanwezigheid van risico's voor de in beheer zijnde rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI 's). De waterkwaliteitsbeheerders plannen risicogestuurd op basis van waterrelevantie en maken ieder jaar op basis van beschikbare capaciteit keuzes aan welke Brzo-inspecties zij deelnemen. Daarbij is afgesproken dat zij minimaal één keer per vijf jaar deelnemen aan een Brzo-inspectie bij een bedrijf. Bij een hoger risico voor het oppervlaktewater of de RWZI wordt minimaal twee keer per vijf jaar deelgenomen. Dit leidt tot een relatief laag deelnemingspercentage (gemiddeld 20%).

Brzo-inspectie *© DCMR Milieudienst Rijnmond*

3. Naleving Brzo-bedrijven

Dit hoofdstuk bevat informatie over het aantal, de soort en de ernst van de overtredingen die geconstateerd zijn bij de Brzo-bedrijven.

3.1 Naleving door de bedrijven

In 2019 is bij 33% van het totaal aantal geïnspecteerde Brzo-bedrijven geen overtreding geconstateerd. Van deze bedrijven is vastgesteld dat zij de regelgeving naleven op die onderdelen die tijdens de inspectie zijn gecontroleerd.

Figuur 4: Percentage bedrijven zonder overtredingen in 2015-2019

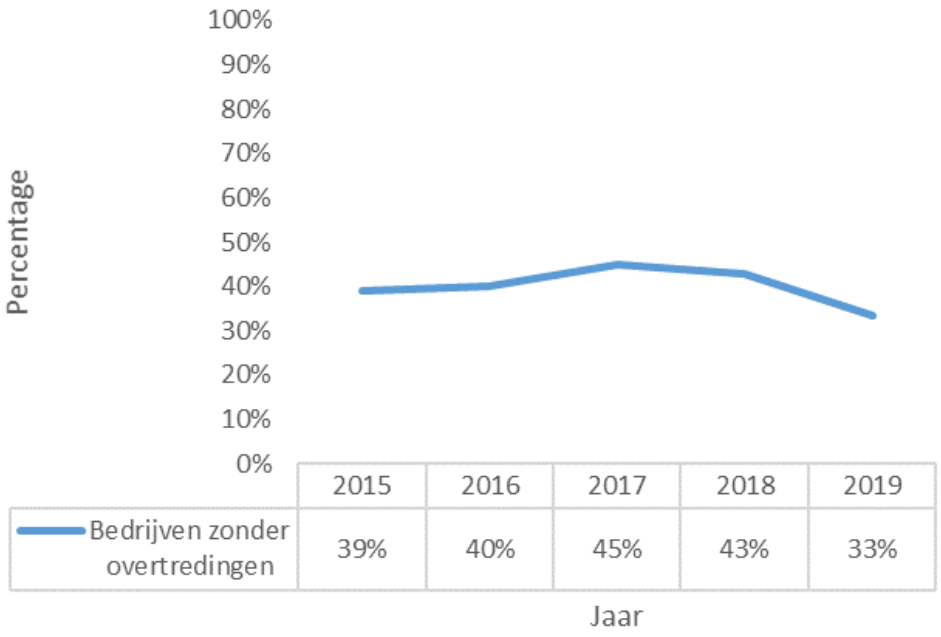

Figuur 4 geeft het percentage weer van bedrijven zonder overtredingen in 2019, met daarnaast de percentages uit de monitor van de vier voorgaande jaren. Het aandeel bedrijven zonder overtredingen is in de afgelopen twee jaar afgenomen. Ten opzichte van 2018 zien we in 2019 een afname van 10% bij bedrijven zonder overtredingen. Dit wordt verder toegelicht in paragraaf 3.6.

3.2 Bedrijven met overtredingen

Van de 381 in 2019 geïnspecteerde Brzo-bedrijven hebben er 254 (67%) één of meer overtredingen begaan. In tabel 5 is per regio aangegeven hoeveel bedrijven er geïnspecteerd zijn en bij hoeveel van deze bedrijven er een of meerdere overtredingen zijn geconstateerd, uitgesplitst in hogedrempel- en lagedrempelbedrijven. Ook is het percentage bedrijven met overtredingen per regio aangegeven. Van het aantal geïnspecteerde hogedrempelbedrijven (254) heeft 70% overtredingen en van het aantal geïnspecteerde lagedrempelbedrijven (127) is dat 61%.

Tabel 5: Aantal geïnspecteerde bedrijven per regio, het aantal hogedrempel- en lagedrempelbedrijven waar overtredingen zijn geconstateerd, en het percentage bedrijven met overtredingen

Regio	Aantal geïnspecteerde bedrijven	Aantal bedrijven met overtredingen		Percentage bedrijven met overtreding
		Hogedrempel bedrijf	Lagedrempel bedrijf	
Limburg	33	14	4	55%
Noord-Brabant	71	35	23	82%
Zuid-Holland/Zeeland	139	78	21	71%
Gelderland/Overijssel	47	15	9	51%
Groningen/Drenthe/Friesland	40	14	10	60%
Noord-Holland/Utrecht/Flevoland	44	19	10	66%
Staatstoezicht op de Mijnen	7	2	0	29%
Totaal	**381**	**177**	**77**	**67%**

3.3 Indeling bedrijven naar ernst van de overtredingen

Wanneer tijdens een Brzo-inspectie een overtreding wordt vastgesteld, beoordeelt de toezichthouder de ernst van de overtreding. Dit gebeurt op basis van de richtlijnen uit de landelijke handhavingstrategie Brzo (zie ook bijlage 3). Deze kent drie categorieën waarmee onderscheid wordt gemaakt naar ernst van de overtredingen. De overtredingen worden ingedeeld naar risico's op een zwaar ongeval en escalatie van scenario's.
Het betreft de volgende drie categorieën (voor meer toelichting en voorbeelden zie bijlage 1).

Categorie 1: Zwaar (onmiddellijke dreiging van een zwaar ongeval)
Categorie 2: Middelzwaar (geen onmiddellijke dreiging van een zwaar ongeval)
Categorie 3: Licht (zeer geringe dreiging van een zwaar ongeval)

Figuur 5: Indeling van geïnspecteerde bedrijven naar zwaarte van de geconstateerde overtredingen

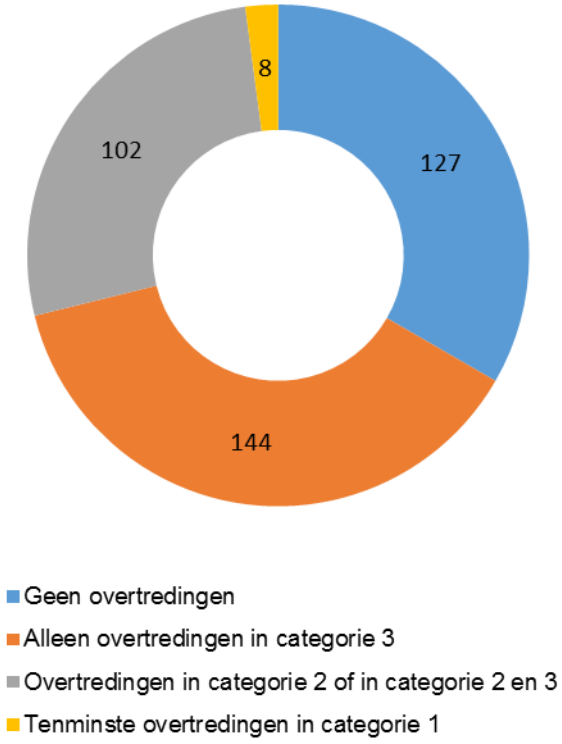

Figuur 5 geeft inzicht in de verdeling van de overtredingen over de bedrijven op basis van de ernst, aangevuld met de bedrijven waar bij de inspectie geen overtredingen zijn vastgesteld.
In 2019 zijn bij 33% van de bedrijven (127) geen overtredingen aangetroffen. Bij 38% van de geïnspecteerde bedrijven (144) zijn uitsluitend categorie 3 overtredingen geconstateerd. Dat betekent dat in totaal bij 71% van de geïnspecteerde bedrijven geen of lichte overtredingen zijn geconstateerd. Bij 27% van de geïnspecteerde bedrijven (102) zijn overtredingen van categorie 2 of categorie 2 en 3 geconstateerd. Bij 2% van de bedrijven (8) zijn tenminste overtredingen in categorie 1 geconstateerd.

3.4 Overtredingen in relatie tot de bedrijvigheid

In tabel 6 is per branche te zien hoeveel overtredingen er bij de Brzo-bedrijven zijn geconstateerd en in welke categorie.
De meeste overtredingen zijn geconstateerd in de branche Handel en distributie. In deze branche is ook het gemiddelde aantal overtredingen per bedrijf het hoogst; in de branches Energie en Petrochemie het laagst. In 2019 is landelijk een branche-herindeling gestart en deze wordt in 2020 afgerond. Hierdoor kunnen deze resultaten niet zonder meer worden vergeleken met de voorgaande jaren.

Tabel 6: Aantal (bedrijven met) overtredingen per branche

Bedrijvigheid	Aantal geïnspecteerde bedrijven	Aantal bedrijven met overtredingen	Totaal aantal overtredingen	Aantal overtredingen naar ernst		
				CAT 1	CAT 2	CAT 3
Bulkchemie	56	42	136	0	46	90
Handel en distributie	55	37	233	1	45	187
Overslag en transport	124	70	123	0	40	83
Afval	17	15	66	0	21	45
Energie	15	6	11	0	5	6
Rubber en Kunststof	17	9	17	0	3	14
Fijnchemie	60	44	139	3	47	89
Petrochemie	8	6	11	0	2	9
Metaal	13	11	41	2	6	33
Overig	16	14	36	2	2	32
Totaal	**381**	**254**	**813**	**8**	**217**	**588**

3.5 Aantal en ernst van de overtredingen

In 2019 zijn in totaal 813 overtredingen geconstateerd. Tabel 7 geeft het aantal geconstateerde overtredingen weer per categorie over de jaren 2015-2019.
Het totaal aantal overtredingen in 2019 is gestegen ten opzichte van 2018 terwijl het aantal inspecties nagenoeg gelijk is gebleven. Zoals ook figuur 6 laat zien betreft het een toename van zwaardere overtredingen van categorie 2 en 1 en afname van lichte overtredingen van categorie 3. Dit wordt verder toegelicht in paragraaf 3.6.

Het gemiddeld aantal geconstateerde overtredingen bij (deels) aangekondigde inspecties is hoger dan bij onaangekondigde inspecties. Dat ligt in lijn der verwachting omdat (deels) aangekondigde inspecties langer duren, meer onderwerpen omvatten en meer diepgang hebben dan onaangekondigde inspecties. De kans op het constateren van overtredingen neemt daardoor toe.

Tabel 7: Ernst van de overtredingen in 2015-2019

Categorie	Aantal overtredingen				
	2015	2016	2017	2018	2019
1: Onmiddellijke dreiging zwaar ongeval	10	4	2	1	8
2: Geen onmiddellijke dreiging zwaar ongeval	188	181	164	147	217
3: Zeer geringe dreiging zwaar ongeval	417	497	499	607	588
Totaal	**615**	**682**	**665**	**755**	**813**

Figuur 6: Ernst van de overtredingen in 2015-2019

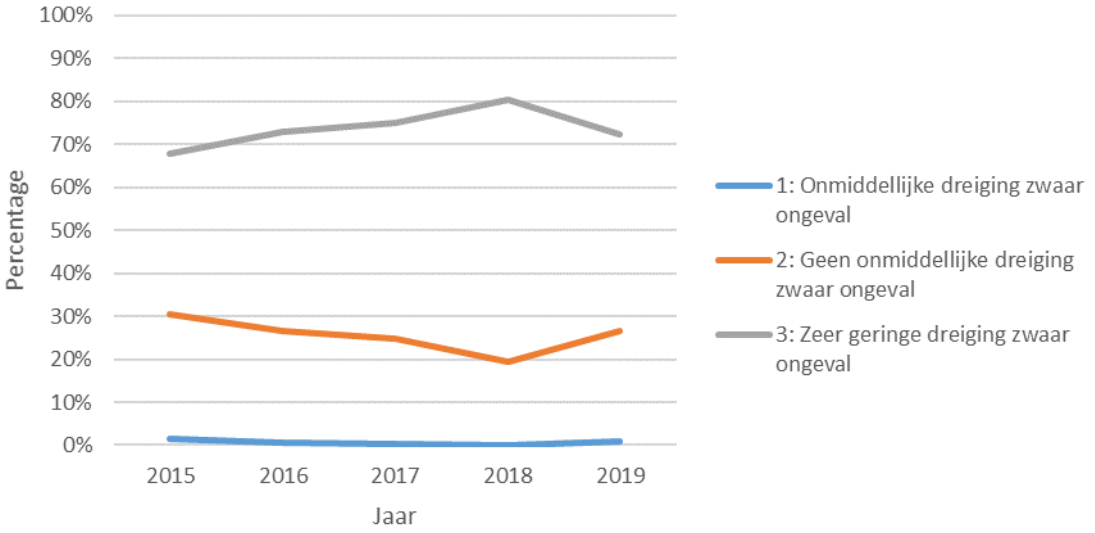

De acht categorie 1 overtredingen zijn geconstateerd bij acht bedrijven (2% van geïnspecteerde bedrijven) verspreid over de regio's Noord-Brabant, Noord-Holland/Utrecht/Flevoland en Groningen/Drenthe/Friesland.

Bij alle categorie 1 overtredingen is door de Inspectie SZW en het bedrijf direct ingegrepen waarmee het acute risico op een zwaar ongeval kon worden weggenomen. De Inspectie SZW maakt daarbij onderscheid in situaties waarbij gewerkt wordt en situaties waarbij op het moment van constateren niet gewerkt wordt. In het eerste geval volgt stillegging plus een bestuurlijke boete, of stillegging plus een proces-verbaal (in overleg met het Openbaar Ministerie). In het tweede geval worden de werkzaamheden, de apparatuur of (een deel van) het bedrijf preventief stilgelegd.

De aard van de categorie 1 overtredingen is als volgt:

- In zeven van de acht overtredingen betrof het niet-explosieveilige (mobiele) apparatuur in een gezoneerd gebied voor explosieve atmosferen. Dergelijk apparatuur is in zo'n gezoneerd gebied een potentiele ontstekingsbron die een explosie kan veroorzaken. In alle gevallen zijn de werkzaamheden door Inspectie SZW direct stilgelegd, waarmee het onmiddellijke gevaar kon worden weggenomen.
- In één van de acht overtredingen betrof het een niet gekeurde en tevens lekkende gasleiding. De gasdoorvoer in de leiding is binnen de kortst mogelijk termijn veilig uit gebruik genomen, waarmee het onmiddellijke gevaar kon worden weggenomen.

De toename van categorie 1 overtredingen ten opzichte van 2018 wil niet per se zeggen dat de veiligheidssituatie bij de Brzo-bedrijven is verslechterd. Wel is het een indicatie dat bedrijven de veiligheidsmaatregelen binnen explosieve zones serieuzer moeten nemen. In 2019 is hier incidenteel naar gekeken tijdens de Brzo-inspecties. In 2020 zal Inspectie SZW hier door middel van thema-inspecties extra aandacht aan besteden.

De overtreding met betrekking tot de lekke gasleiding illustreert het belang van blijvend extra aandacht vanuit de bedrijven voor ageingaspecten en duurzaam assetmanagement, zoals ook door de chemische industrie wordt ontwikkeld en gepromoot. Ageing blijft vooralsnog de komende jaren een aandachtspunt bij de Brzo-inspecties.

3.6 Overtredingen per inspectieonderwerp

Voorafgaand aan iedere inspectie kiest het inspectieteam een aantal inspectieonderwerpen waarop een bedrijf wordt beoordeeld (zie ook bijlage 3). Over deze onderwerpen (meestal elementen van het veiligheidsbeheerssysteem (VBS)) worden na inspectie "beoordelingen" in de GIR geregistreerd. In figuur 7 is een selectie van de beoordeelde inspectieonderwerpen en de overtredingen weergegeven. Deze selectie betreft de inspectieonderwerpen waarop de meeste overtredingen zijn geconstateerd. Zie bijlage 1 voor een uitleg van de VBS-elementen.

In 2019 is bij de Brzo-inspecties extra aandacht besteed aan het thema ageing als vervolg op het project in 2017. Binnen dit landelijk project hebben de samenwerkende toezichthouders gekozen voor het inspecteren op de volgende drie onderdelen:

1. faalmechanisme – vermoeiing (fatigue);
2. passieve brandbeveiliging;
3. drukapparatuur.

Figuur 7: Beoordeelde inspectieonderwerpen en overtredingen

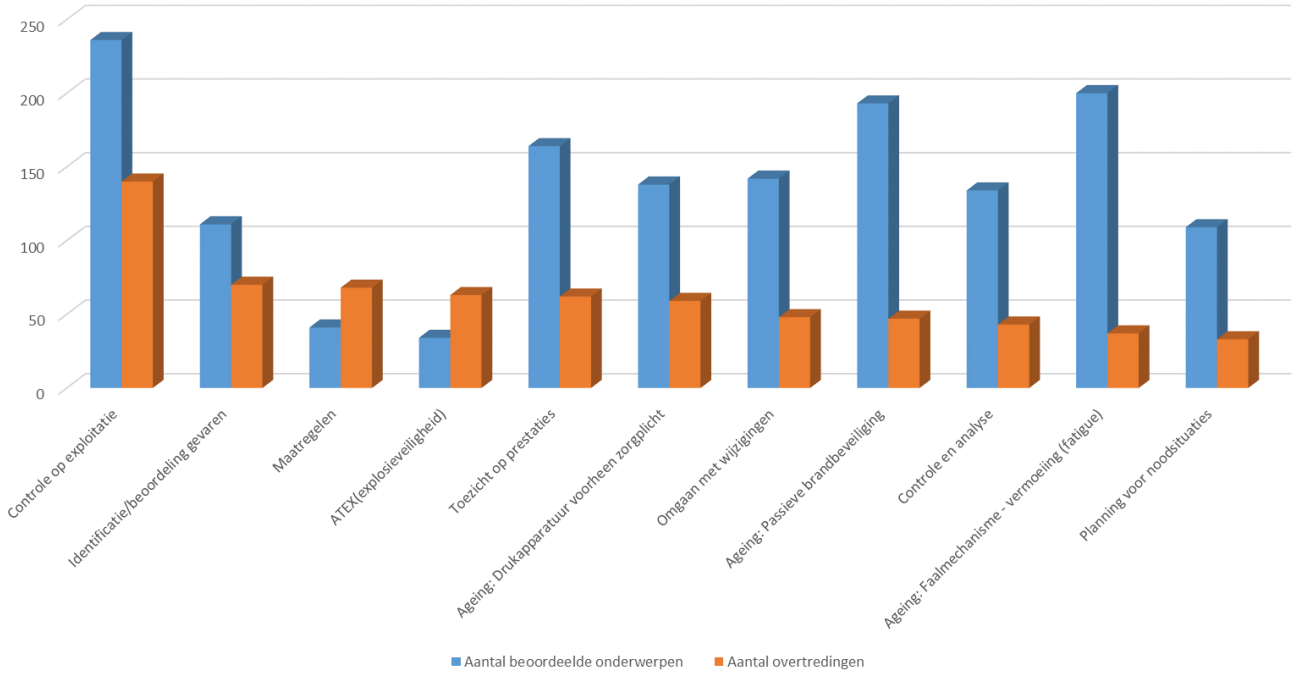

Figuur 7 laat zien dat in 2019, net als in de afgelopen jaren, het onderwerp controle op de exploitatie (VBS-iii) het meest beoordeeld is. Op dit veelomvattende onderwerp zijn ook de meeste overtredingen geconstateerd. In relatie tot het aantal beoordelingen zijn de meeste overtredingen geconstateerd op de onderwerpen ATEX (explosieveiligheid) en maatregelen (om zware ongevallen te voorkomen). Op deze onderwerpen zijn per beoordeling meerdere overtredingen geconstateerd. Relatief gezien zijn de minste overtredingen geconstateerd op de onderwerpen faalmechanisme–vermoeiing (fatigue) en passieve brandbeveiliging van het thema ageing.

Zoals in paragraaf 3.5 aangegeven is het totaal aantal overtredingen in 2019 ten opzichte van 2018 toegenomen. Hoewel het aantal inspecties nagenoeg gelijk is gebleven, is het aantal beoordelingen flink gestegen. De toezichthouders hebben tijdens de inspecties in 2019 totaal bijna 1.850 beoordelingen geregistreerd, dit in vergelijking met ongeveer 1.500 beoordelingen in 2018. De toename van het aantal beoordelingen heeft voor een groot deel te maken met het inspectiethema ageing. De drie ageing-thema's zijn tijdens de inspecties 531 keer beoordeeld, waarbij 143 overtredingen zijn geconstateerd.
Relatief veel overtredingen van categorie 2 zijn geconstateerd op het onderwerp drukapparatuur van het thema ageing en op het onderwerp maatregelen. Daarnaast heeft er bij de VBS-elementen een verschuiving plaatsgevonden van overtredingen categorie 3 naar overtredingen categorie 2.

Zoals in paragraaf 3.2 aangegeven, zien we in 2019 ten opzichte van 2018 een afname van 10% van bedrijven zonder overtredingen. Van het totaal aantal bedrijven met overtredingen heeft 34% overtredingen begaan op slechts één onderwerp, met name op het gebied van ageing, controle op exploitatie en ATEX (explosieveiligheid).
In 2020 zal het BRZO+ samenwerkingsverband een nadere analyse uitvoeren en een rapportage opstellen over het themaproject ageing.

4. Handhaving door de toezichthouders

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de bestuursrechtelijke opvolging van de in 2019 geconstateerde overtredingen. Daarnaast is de inzet van strafrechtelijke handhaving bij Brzo-bedrijven in 2019 toegelicht.

4.1 Bestuursrechtelijke handhaving

Naar aanleiding van de vastgestelde overtredingen heeft het bevoegd gezag handhavend opgetreden. In figuur 8 is de handhavingsstatus te zien van de overtredingen in 2019 op de peildatum 1 maart 2020.

Figuur 8: Status van alle overtredingen uit 2019 op 1 maart 2020

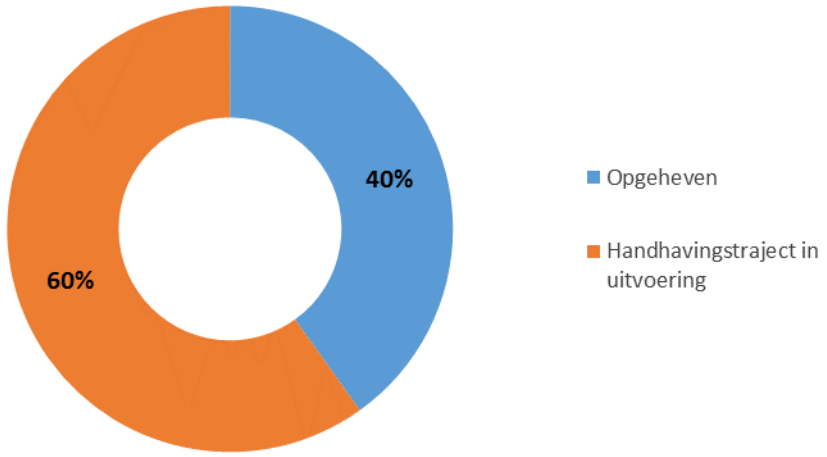

Figuur 8 laat zien dat op 1 maart 2020 40% van alle overtredingen was opgeheven (bij 77 van de 254 bedrijven). Voor 60% van de overtredingen is het handhavingstraject in uitvoering. Een deel van deze overtredingen kan in de praktijk ook al beëindigd zijn, maar een hercontrole moet nog plaatsvinden om dit te bevestigen.

Het Wabo bevoegd gezag en Inspectie SZW traden net als in 2018 het meest op als handhavend toezichthouder. Veiligheidsregio's traden slechts enkele keren op als handhavend toezichthouder omdat ze beperkte wettelijke mogelijkheden hebben om handhavend op te treden. Afhankelijk van de ernst van de overtreding heeft de handhavende toezichthouder verschillende handhavingsinstrumenten ingezet.

Voor de categorie 1 overtredingen is het instrument stillegging ingezet. Bij overtredingen van categorie 2 is eis ter naleving het meest opgelegd, gevolgd door (voornemen) last onder dwangsom en waarschuwing. Bij categorie 3 overtredingen is het instrument waarschuwing het meest gebruikt, gevolgd door eis ter naleving.
Een overzicht van de in te zetten instrumenten volgens de Brzo-handhavingsstrategie staat in bijlage 3.

4.2 Strafrechtelijke handhaving

Uit de beschikbare gegevens van het Functioneel Parket (FP) van het Openbaar Ministerie blijkt dat in 2019 tien processen-verbaal zijn ingediend waarbij het betreffende bedrijf verdacht werd van het overtreden van het Brzo 2015. Alle processen-verbaal zijn opgesteld naar aanleiding van een incident/ongewoon voorval in 2014 (één zaak), 2016 (één zaak), 2017 (drie zaken) en 2018 (vijf zaken). In zeven van deze zaken is een Brzo-omgevingsdienst de opsporingsinstantie. Twee zaken zijn aangeleverd door de Inspectie SZW en één zaak door de politie.

In drie zaken hebben de verdachten een door het FP aangeboden transactie betaald van € 5.000, €15.000 en € 25.000. In één zaak is de verdachte gedagvaard om voor de meervoudig economische kamer te verschijnen. Bij deze zaak is nog een andere zaak gevoegd. In één andere zaak (die is gevoegd met twee andere zaken), is eveneens een verdachte gedagvaard. De behandeldatum voor die zaak is nog niet bekend. Van één zaak is de vervolging gestaakt door gebrek aan wettig bewijs. Tot slot wacht één zaak nog op een beoordeling.

Brandweertest bij opslagterminal *© Jan Meinster (LEC BrandweerBRZO)*

Bijlage 1: Begrippen en afkortingen

Ageing	Ageing is het effect waarbij een component lijdt aan een vorm van materiaal verslechtering en beschadiging (meestal, maar niet noodzakelijkerwijs, geassocieerd met tijd in bedrijf) met een toenemende kans op falen gedurende de levensduur. Ageing gaat niet over hoe oud het equipment is; het gaat over de staat, en hoe die verandert in de tijd.
ATEX-richtlijnen	ATEX is een Franse afkorting: ATmosphères EXplosibles. Volgens de ATEX-richtlijnen moeten bedrijven maatregelen nemen om gas- en stofexplosies te voorkomen en ervoor zorgen dat werknemers geen gevaar lopen.
Beoordeling (in het kader van de inspectie)	Bevindingen worden beoordeeld. Bij de beoordeling kunnen naar keuze van het inspectieteam de drie beoordelingsgrondslagen (gedocumenteerd, geschikt en geïmplementeerd) worden gehanteerd. Op elke grondslag wordt de waardering met de vierpuntsschaal (goed, redelijk, matig of slecht) toegepast. De uitkomst van de beoordeling kan leiden tot het kenmerken van de bevinding als een overtreding of niet.
Beoordelingsgrondslagen	In de inspectiemethode worden drie beoordelingsgrondslagen onderscheiden: • gedocumenteerd; er is sprake van een deugdelijke en volledige beschrijving: - deugdelijk: helder, inzichtelijk, goed leesbaar, actueel; - volledig: alle relevante aspecten zijn benoemd. • geschikt (passend); technische onderdelen voldoen aan de stand van de veiligheidstechniek (voor zover dat redelijkerwijze verlangd kan worden) en zijn passend voor de aangetroffen situatie; • geïmplementeerd; er wordt gewerkt zoals beschreven is. Er is sprake van een goed functionerende managementloop en verbeteractiviteiten op alle onderdelen zijn structureel en onlosmakelijk met de bedrijfsvoering verbonden. Gebaseerd op toelichting T12 'Uitwerking waarderingsschaal' van BRZO+
Bevinding	Een bevinding is een geheel aan waarnemingen die ten aanzien van een bepaald onderwerp van onderzoek tijdens een inspectie wordt gedaan. Bevindingen kunnen na beoordeling ervan leiden tot de kwalificatie wel of geen overtreding.
Bevoegd gezag	Bestuursorgaan als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.
Brzo 2015	Besluit risico's zware ongevallen 2015
Brzo-bedrijf	Bedrijf dat onder de werkingssfeer van het Brzo 2015 valt.
BRZO+	BRZO+ is een samenwerkingsverband van Inspectie SZW, Brzo-omgevingsdiensten, veiligheidsregio's, waterbeheerders, ILT en OM. Het samenwerkingsverband BRZO+ regelt de uniforme en integrale aanpak van VTH-taken op het gebied van interne en externe veiligheid met als doel het voorkomen van zware ongevallen bij alle Brzo-bedrijven en bedrijven met een IPPC-categorie 4 installatie.
Close out meeting	Afsluitend overleg aan het einde van de inspectie waarin het inspectieteam aan het bedrijf verslag doet van de uitgevoerde inspectie. Bij dit overleg komt het verloop van de inspectie aan de orde, worden op hoofdlijnen de bevindingen teruggekoppeld en wordt, voor zover dat op dat moment al mogelijk is, al aangegeven wat de vervolgacties vanuit de afzonderlijke toezichthouders zullen zijn. Hierbij komen op zijn minst mogelijke handhavingszaken aan de orde. Van de eventuele handhavingszaken wordt daarbij aangegeven dat de terugkoppeling in deze fase nog niet volledig kan zijn.
FP	Functioneel Parket, een specialistisch, landelijk opererend onderdeel van het Openbaar Ministerie, dat zich toelegt op de bestrijding van complexe fraude en milieucriminaliteit.
Gevaarlijke stof	Stof of mengsel opgenomen in bijlage I (deel 1 of 2) van de Seveso-richtlijn

Gemeenschappelijke InspectieRuimte (GIR)	De Gemeenschappelijke InspectieRuimte (GIR) is een online inspectiedatabase waarmee inspectieteams gezamenlijk een inspectie kunnen voorbereiden, inspectieresultaten kunnen vastleggen en afronden met een gezamenlijk inspectierapport.
Hogedrempelbedrijf	Bedrijf dat de hoge drempelwaarde voor de aanwezige hoeveelheid gevaarlijke stoffen en mengsels uit bijlage I van de Seveso III-richtlijn overschrijdt.
Inspectierapport	Rapport van een inspectie waarin de informatie tot op een zodanig niveau is opgenomen dat het kan dienen als verslag van de inspectie onder andere ten behoeve van komende vervolg- en initiële inspecties bij het bedrijf. Het rapport dient tevens om het bedrijf te voorzien van informatie over het verloop van de inspectie en over de resultaten ervan in de zin van bevindingen en overtredingen en dient om aan te geven wat de voor het bedrijf eventuele vervolgprocessen (zoals handhaving) zullen zijn.
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
Inspectieteam	De inspecties worden uitgevoerd door een team van inspecteurs, overwegend bestaande uit inspecteurs afkomstig van het Wabo bevoegd gezag, de Inspectie SZW en het bevoegd gezag Wet veiligheidsregio's.
ISZW	Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid.
Kennisgeving	Bedrijf moet op basis van het Brzo 2015 het bevoegd gezag een kennisgeving zenden waarin onder andere wordt vermeld: - de gegevens die nodig zijn om de gevaarlijke stoffen en de categorie van stoffen te identificeren die in het bedrijf aanwezig (kunnen) zijn; - een lijst met de hoeveelheden, aard en fysische vormen van de gevaarlijke stoffen die aanwezig kunnen zijn in het bedrijf; en - informatie over de onmiddellijke omgeving van het bedrijf en de factoren die een zwaar ongeval kunnen veroorzaken of de gevolgen ervan ernstiger kunnen maken.
Lagedrempelbedrijf	Bedrijf dat alleen de lage drempelwaarde voor de aanwezige hoeveelheid gevaarlijke stoffen en mengsels uit bijlage I van de Seveso III-richtlijn overschrijdt.
Mars-codering	Major Accident Reporting System (MARS). Systeem van de Europese Commissie, in beheer bij het Joint Research Centre (Ispra, Italië). Hier wordt de ongevalsinformatie verzameld die conform de Seveso-richtlijn door de lidstaten verstrekt moet worden wanneer op hun grondgebied een ramp of zwaar ongeval plaatsvindt. Criteria voor een zwaar ongeval zijn opgenomen in bijlage VI van de Seveso-richtlijn.
NIM	Nieuwe Inspectiemethodiek
OM	Openbaar Ministerie
PBZO	Preventiebeleid voor zware ongevallen: die onderdelen van het algemene beheerssysteem waartoe de organisatorische structuur, de verantwoordelijkheden, de gebruiken, de procedures, de procedés en de hulpmiddelen behoren welke het mogelijk maken het beleid ter voorkoming van zware ongevallen te bepalen en uit te voeren.
PGS29	Richtlijn PGS 29 richt zich op de opslag van brandstoffen in bovengrondse verticale cilindrische tanks.
PV	Proces Verbaal, kan worden opgemaakt bij geconstateerde overtreding(en).
Rrzo	Regeling risico's zware ongevallen, geeft aanvullende regels op het Brzo 2015. In werking getreden op 4 maart 2016.
RWS	Rijkswaterstaat
SodM	Staatstoezicht op de Mijnen
Toezichthouder	Door het bevoegd gezag daartoe aangewezen personen, de toezichthouder, bedoeld in artikel 1, derde lid, onderdeel d, van de Arbeidsomstandighedenwet, of de op basis van artikel 61, eerste lid, van de Wet veiligheidsregio's aangewezen personen.
VBS	Veiligheidsbeheerssysteem dat dient ter uitvoering en ter vaststelling van het preventiebeleid voor zware ongevallen.
VBS-elementen	Het VBS bestaat uit zeven elementen (VBS i t/m vii) en een onderdeel waarin de koppeling wordt beschreven tussen het algemene beheerssysteem, het VBS en het preventiebeleid voor zware ongevallen.

VBS-i	**De organisatie en het personeel:** de taken en verantwoordelijkheden van het personeel dat op alle organisatorische niveaus bij het beheersen van de gevaren van zware ongevallen wordt betrokken, samen met de maatregelen die werden genomen om het bewustzijn te doen toenemen dat voortdurende verbetering nodig is. Het onderkennen van de behoeften aan opleiding van dit personeel en het organiseren van die opleiding. De deelneming van het personeel en eventueel van de (onder) aannemers die in het bedrijf werken en die vanuit veiligheidsopzicht belangrijk zijn.
VBS-ii	**De identificatie en beoordeling van de gevaren van zware ongevallen:** aanneming en toepassing van procedures voor de systematische identificatie van de gevaren van zware ongevallen die zich bij normale of abnormale werking kunnen voordoen, in voorkomend geval met inbegrip van in onderaanneming verrichte activiteiten, alsook de beoordeling van de waarschijnlijkheid en de ernst van die ongevallen.
VBS-iii	**De controle op de exploitatie:** aanneming en toepassing van procedures en instructies voor veilige werking, ook met betrekking tot het onderhoud, van de installatie, de processen en de apparatuur, en voor het alarmbeheer en tijdelijke onderbrekingen; rekening houdend met de beschikbare informatie betreffende beste praktijken op het vlak van monitoring en controle met het oog op de vermindering van het risico op systeemfalen; beheer en controle van de risico's die samenhangen met verouderende apparatuur die geïnstalleerd is in het bedrijf en corrosie; inventarisatie van de apparatuur in het bedrijf, strategie en methodologie voor het houden van toezicht op en de controle van de staat van de apparatuur; passende follow-upmaatregelen en noodzakelijke tegenmaatregelen.
VBS-iv	**De wijze waarop wordt gehandeld bij wijzigingen:** aanneming en toepassing van procedures voor de planning van wijzigingen aan bestaande installaties of opslagplaatsen, dan wel voor het ontwerpen van een nieuw procedé of een nieuwe installatie of opslagplaats.
VBS-v	**De planning voor noodsituaties:** aanneming en toepassing van procedures om door een systematische analyse de voorzienbare noodsituaties te onderkennen en om de noodplannen voor dergelijke noodsituaties uit te werken, te beproeven en te toetsen, en om specifieke opleiding voor het betrokken personeel te verzorgen. Dergelijke opleiding wordt gegeven aan al het personeel dat in de installatie werkt, inclusief eventuele onderaannemers.
VBS-vi	**Het toezicht op de prestaties:** aanneming en toepassing van procedures voor een permanente beoordeling van de inachtneming van de doelstellingen die door de exploitant zijn bepaald als onderdeel van het preventiebeleid voor zware ongevallen en van het veiligheidsbeheerssysteem, en invoering van regelingen voor onderzoek en correctie bij niet-inachtneming. Tot deze procedures moet behoren het systeem voor de melding van zware ongevallen of bijna-ongevallen, met name die waarbij de beschermende maatregelen hebben gefaald, alsook het onderzoek daarnaar en de follow-up, een en ander op basis van de ervaringen uit het verleden. Tot de procedures kunnen ook prestatie-indicatoren behoren zoals veiligheidsprestatie-indicatoren (safety performance indicators, SPIs) en/of andere relevante indicatoren.
VBS-vii	**Controle en analyse:** aanneming en toepassing van procedures om het preventiebeleid voor zware ongevallen en de doeltreffendheid en de deugdelijkheid van het veiligheidsbeheerssysteem systematisch periodiek te beoordelen. De met documenten gestaafde analyse door de directie van de resultaten van het gevoerde beleid, van het veiligheidsbeheerssysteem en van de bijwerking daarvan, inclusief het overwegen en opnemen van noodzakelijke wijzigingen die door de controle en analyse aangegeven worden.
VR	Veiligheidsregio
Waarderingsschaal	De waarderingsschaal verbindt het oordeel goed, redelijk, matig of slecht aan de beoordelingsgrondslagen gedocumenteerd, geschikt en geïmplementeerd. Voor technische zaken is er een andere waarderingsschaal dan voor organisatorische zaken.
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wvr	Wet veiligheidsregio's

Bijlage 2: Brzo 2015 en Rrzo

Doelstelling van het Brzo 2015 (Besluit risico's zware ongevallen 2015) is het voorkomen en beheersen van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen betrokken zijn. Het Brzo 2015 stelt eisen aan de meest risicovolle bedrijven in Nederland. Ook regelt het besluit de wijze waarop de overheid daarop moet toezien. In de Rrzo (Regeling risico's zware ongevallen) wordt de inhoud van het besluit verder uitgewerkt. Het Brzo 2015 integreert wet- en regelgeving op het gebied van arbeidsveiligheid, omgevingsveiligheid en rampbestrijding in één juridisch kader.

Het Brzo 2015 implementeert de Europese Seveso III-richtlijn. In het Brzo 2015 wordt rechtstreeks verwezen naar de bijlagen van Seveso III richtlijn. Brzo 2015 is in juli 2015 in werking getreden. Met de wijzigingen is aangesloten bij de nieuwe systematiek voor het indelen, etiketteren en verpakken van stoffen en mengsels in Europa (CLP-verordening). Bovendien is het besluit vanwege de Seveso III-richtlijn aangepast op onderdelen als openbaarheid van informatie, inspecties en de uitwisseling van informatie met de Commissie.

Het doel van de Seveso III-richtlijn en het Brzo met bijbehorende regeling is:
- de preventie van zware ongevallen bij bedrijven waar grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen aanwezig zijn;
- het milieu en de gezondheid en veiligheid van werknemers en de bevolking te beschermen tegen rampen en zware ongevallen;
- de gevolgen voor de menselijke gezondheid en het milieu te beperken als zich een zwaar ongeval voordoet;
- lering trekken uit zware ongevallen;
- internationale uitwisseling van informatie over zware ongevallen die aanleiding kunnen geven tot verbeteringen van de uitvoering en eventueel tot aanpassing van de richtlijn.

De drempelwaarden voor de aanwezige hoeveelheid gevaarlijke stoffen en mengsels (bijlage I van Seveso III-richtlijn) bepalen of een bedrijf onder het Brzo 2015 valt. Ook volgt uit de bijlage of het gaat om lage- of hogedrempelbedrijven:

- Lagedrempelbedrijven:
  Bedrijven die alleen de lage drempelwaarde uit bijlage I van de Seveso III-richtlijn overschrijden worden als lagedrempelbedrijven aangemerkt. Deze bedrijven moeten alle maatregelen treffen die nodig zijn om zware ongevallen te voorkomen en de gevolgen daarvan voor mens en milieu te beperken, een Preventiebeleid Zware Ongevallen (PBZO) opstellen en voor de uitvoering en bepaling daarvan een veiligheidsbeheerssysteem (VBS) implementeren.

- Hogedrempelbedrijven:
  Bedrijven die tevens de hoge drempelwaarde uit bijlage I van de Seveso III-richtlijn overschrijden worden aangemerkt als hogedrempelbedrijven. Deze bedrijven moeten, naast de verplichtingen voor de lagedrempelbedrijven, een veiligheidsrapport indienen, waarmee wordt aangetoond dat de preventie en de beheersing van de gevaren van zware ongevallen in orde zijn.

Bijlage 3: Inspectiepraktijk en handhaving

Het inspectieproces is gericht op de naleving van de Brzo-wetgeving en vormt een cyclus. In deze bijlage wordt beschreven hoe het BRZO+ samenwerkingsverband het plannen en uitvoeren van een Brzo-inspectie en het optreden tegen geconstateerde overtredingen (handhaving) georganiseerd heeft.

Planning
In elke regio stellen de Brzo-toezichthouders gezamenlijk voor elk Brzo-bedrijf een meerjareninspectieprogramma op. Uit dit programma blijkt hoe de inspecties afgelopen jaren én in 2019 voor het Brzo-bedrijf waren ingericht. Het programma bevat informatie over zowel de inspectiefrequentie als de inhoud van de verschillende inspectieonderwerpen. Daarnaast wordt jaarlijks in een zogenaamd regionaal planningsgesprek bepaald of een bedrijf (deels) aangekondigd of ook onaangekondigd wordt geïnspecteerd. De onaangekondigde (deel)inspecties worden geprogrammeerd op basis van een risico-analyse. De aanleiding is bijvoorbeeld slechte prestaties op het gebied van veiligheidsmanagementsysteem, technische integriteit of veiligheidscultuur, incidenten, ongevallen of ernstige klachten.

Het inspectieprogramma wordt gedurende de looptijd regelmatig door de toezichthouders bezien en indien nodig bijgewerkt; het inspectieprogramma kan veranderen onder andere door landelijke inspectiethema's, resultaten van vervolginspecties, beleidswijzigingen, gevallen van niet-naleven, ernstige klachten, bijna-ongevallen, ernstige ongevallen, incidenten of nieuwe (dan wel verbeterde) technieken.

De mate van toezicht op een bedrijf is landelijk vastgelegd in het toezichtmodel. Met het toezichtmodel wordt per bedrijf de inspectielast bepaald op basis van de grootte, complexiteit en aanwezige risico's, in combinatie met de beoordeling van het functioneren van het veiligheidsbeheerssysteem uit de laatste inspectie. De inspectielast wordt weergegeven in het aantal Brzo-inspectiedagen per jaar bij het bedrijf. Krijgt het bedrijf een goede beoordeling dan zal de inspectielast minder worden en bij een minder goede beoordeling wordt het meer. In het Brzo 2015 staat dat bij hogedrempelbedrijven jaarlijks een inspectie wordt gehouden, bij lagedrempelbedrijven tenminste één keer per drie jaar, tenzij het bevoegd gezag op grond van een systematische evaluatie van de gevaren het inspectieprogramma aanpast. Het uitvoeringsbeleid van de provinciale opdrachtgevers en lokaal bestuur bevat de bestuurlijke afweging hoe vaak de Brzo-omgevingsdiensten en de veiligheidsregio's de Brzo-bedrijven inspecteren. Inspectie SZW past een risicomethodiek toe om per bedrijf de toezichtlast in inspectiedagen te bepalen.

De inspectieprogramma's van alle Brzo-bedrijven samen vormen met elkaar het gezamenlijke inspectieprogramma van de toezichthouders.

Brzo-inspectie
Een Brzo-inspectie is een veiligheidsinspectie bij een Brzo-bedrijf. Tijdens de Brzo-inspectie worden in een steekproef het veiligheidsmanagementsysteem van het bedrijf en de genomen maatregelen doorgelicht en gecontroleerd of hiermee de veiligheid wordt gewaarborgd. De regels zijn vastgelegd in het Besluit risico's zware ongevallen 2015 (Brzo 2015). Als tijdens een inspectie tekortkomingen worden geconstateerd op andere gerelateerde gebieden, zullen de toezichthouders ook op de voorschriften van andere wetten binnen hun domein handhaven (bijvoorbeeld Inspectie SZW op Arbowet, Wabo-bevoegd gezag op Wet algemene bepalingen omgevingsrecht of veiligheidsregio op de Wet veiligheidsregio's).

Inspectieteam
Het samenwerkingsverband BRZO+ streeft ernaar haar taakuitvoering zodanig verder te professionaliseren dat de drie toezichthouders integraal en gezamenlijk toezicht houden en, indien nodig, handhavingsacties uitvoeren die zijn afgestemd tussen de verschillende overheidsinstanties.

De Brzo-inspectie wordt uitgevoerd door een inspectieteam, bestaande uit een aantal inspecteurs afkomstig van het Wabo bevoegd gezag (uitgevoerd door Brzo-omgevingsdiensten), Inspectie SZW of de veiligheidsregio. Het Wabo bevoegd gezag is verantwoordelijk voor de coördinatie. Het Wabo bevoegd gezag kan versterkt worden door een inspecteur van Rijkswaterstaat of de waterschappen als er risico's zijn ten aanzien van de kwaliteit van het oppervlaktewater. Een aantal Brzo-bedrijven valt onder het bevoegd gezag van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Voor deze bedrijven is SodM aangewezen als toezichthouder voor de Wabo en mede aangewezen als toezichthouder voor

de Arbowet. Dat betekent dat SodM bij deze bedrijven zowel op externe veiligheid als arbeidsveiligheid inspecteert.

Het inspectieteam werkt samen in de voorbereiding (maken van agenda en voorstel voor de te houden interviews), uitvoering (bedrijfsbezoek met visuele controle van de technische en organisatorische maatregelen, veiligheidsbeheerssysteem, rapporten, vervolgdocumenten), delen van de bevindingen met het bedrijf (close-out meeting), afronding met eventueel handhaving en verslaglegging van de inspectie (inspectierapport en openbare samenvatting).

Typen inspecties
In het Brzo 2015 wordt onderscheid gemaakt tussen routinematige en niet-routinematige inspecties. De routinematige inspecties zijn vooraf in het inspectieprogramma ingeplande inspecties. Deze inspecties worden door toezichthouders van of namens minimaal twee verschillende bevoegde gezagen uitgevoerd.

De niet-routinematige inspecties zijn niet vooraf gepland. Ze hebben in veel gevallen betrekking op ad hoc situaties van slecht of niet naleven, een incident of ongeval. In dit soort situaties is onderzoek nodig om er op toe te zien dat de wetgeving wordt nageleefd en de eventuele onveilige situatie wordt opgeheven. Ook kunnen deze inspecties betrekking hebben op een verdiepingsinspectie naar aanleiding van een eerder uitgevoerde routinematige inspectie. Niet-routinematige inspecties kunnen ook in afstemming door één toezichthouder worden uitgevoerd. Afhankelijk van het onderwerp besluiten de toezichthouders of zij aan een niet-routinematige inspectie deelnemen. In het inspectieprogramma wordt op basis van ervaringen uit voorgaande jaren, rekening gehouden met de omstandigheid dat in voorkomende gevallen niet-routinematige inspecties kunnen plaatsvinden.

Beide type inspecties kunnen aangekondigd, onaangekondigd en aangekondigd met een deel onaangekondigd plaatsvinden:

- De aangekondigde Brzo-inspecties vormen het merendeel van alle inspecties. Dit zijn diepgaande inspecties van het veiligheidsbeheerssysteem van een bedrijf. Hiertoe wordt een inspectieagenda voorafgaand aan de inspectie aan het bedrijf toegestuurd. Hiermee is geborgd dat de gewenste functionarissen geïnterviewd kunnen worden, noodzakelijke procedures en rapportages klaarliggen en de gekozen inspectieonderwerpen kunnen worden beoordeeld. Tijdens deze inspecties worden ook de fysieke maatregelen gecontroleerd.

- De onaangekondigde Brzo-inspecties vinden in principe binnen kantooruren plaats. Echter, in voorkomende gevallen kunnen onaangekondigde inspecties ook plaatsvinden buiten kantooruren. De onaangekondigde Brzo-inspecties zijn korter en veelal gericht op operationele aspecten (een rondgang door het bedrijf en inspectie van de op dat moment in uitvoering zijnde veiligheidskritische werkzaamheden binnen het bedrijf).

- Bij een deels aangekondigde inspectie worden tijdens een aangekondigde inspectie ook onderdelen van het bedrijf of inspectieonderwerpen gecontroleerd die niet vooraf aan het bedrijf zijn meegedeeld. Het tijdstip van het onaangekondigde deel van de inspectie wordt niet vooraf aan het bedrijf kenbaar gemaakt. Soms worden aangekondigde en onaangekondigde inspecties kort achter elkaar uitgevoerd (bijvoorbeeld binnen een maand). Deze inspecties worden in de regel als één deels aangekondigde inspectie geregistreerd en in één inspectie-rapportage vastgelegd.

Inspectiemethodiek
De Brzo-inspectie wordt uitgevoerd aan de hand van een landelijk uniforme inspectiemethodiek voor het Brzo-toezicht (zogenaamde NIM) om een gelijk speelveld voor de bedrijven te creëren. Alle inspecteurs die een Brzo-inspectie uitvoeren zijn op dezelfde wijze opgeleid om de NIM te volgen. De inspectiemethodiek omvat de hoofdlijnen voor een inspectie-uitvoering, zowel voor het proces als de inhoud. Hierbij gaat het om een objectief en gemotiveerd oordeel over het door het bedrijf gevoerde preventiebeleid ter voorkoming van zware ongevallen en over het veiligheidsbeheerssysteem (VBS). Het VBS bestaat uit zeven elementen VBS-i t/m VBS-vii, zoals beschreven in de Seveso III-richtlijn en in bijlage 1.

Het inspectieteam heeft als leidend kader bij de inspecties vijf hoofdvragen:

1. Zijn de juiste gevaren en de daaruit voortkomende risico's onderkend?
2. Zijn de juiste maatregelen getroffen?
3. Worden de maatregelen goed onderhouden?
4. Is er een deugdelijk beheerssysteem waarmee het onderkennen van gevaren en risico's, het treffen van de juiste maatregelen en het onderhouden van die maatregelen is geborgd?
5. Voert het bedrijf, alles overziend, het juiste preventiebeleid?

Bij de voorbereiding van een inspectie kiest het inspectieteam welke thema's en daarbij behorende inspectieonderwerpen worden geïnspecteerd en tegen welke beoordelingsgrondslagen. De keuze van de thema's wordt voor ieder bedrijf afzonderlijk gemaakt op grond van de nalevinggeschiedenis van het bedrijf en de aspecten die bij een vorige inspectie zijn beoordeeld. Inspectiethema's kunnen ook gekozen worden naar aanleiding van landelijk afgesproken thema's. Per bedrijf en per jaar kan diepgang en breedte van de inspecties variëren. Kortom de Brzo-inspecties verschillen van elkaar op de inhoud.

Het inspectieproces verloopt van waarneming, bevinding naar beoordeling en conclusie. De inspectiemethodiek beoogt een gelijke waardering in vergelijkbare situaties. Daarom is een waarderingsschaal opgesteld, die de inspecteurs bij hun beoordeling toepassen.

Integraal beeld van de veiligheid bij bedrijven

Tijdens de Brzo-inspectie wordt gecontroleerd op het preventiebeleid en het functionerende veiligheidsbeheerssysteem (software) van het bedrijf. Naast de inspectie op het systeem besteedt het inspectieteam ook aandacht aan het veilig functioneren van techniek (hardware). Ageing (veroudering) is een belangrijk element daarvan.

Naast de technische integriteit van installaties en het veiligheidsmanagementsysteem is veiligheidscultuur (mindware) een belangrijk element voor de veiligheid. Uit diverse (ongevals-) onderzoeken blijkt dat een juiste veiligheidscultuur een voorwaarde is om een acceptabel veiligheidsniveau te bereiken. Veiligheidscultuur heeft geen wettelijk kader, maar wordt algemeen aanvaard als een "zachte" indicator voor de beheersing van de veiligheid door een bedrijf. Tijdens de inspectie wordt de veiligheidscultuur ingeschat door het inspectieteam aan de hand van een vragenlijst. De resultaten van de veiligheidscultuurinschatting worden gebruikt als onderdeel van risico-gestuurd toezicht.

Figuur 1: Veiligheidsprestatie in relatie met techniek, managementsysteem en cultuur

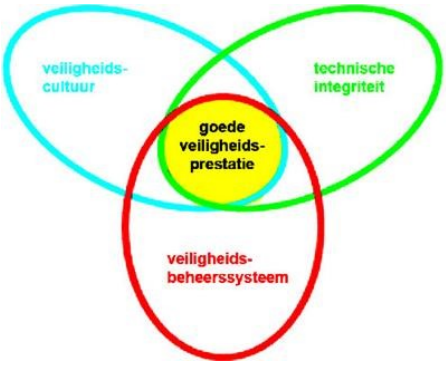

Inspectierapportage

Na afloop van de inspectie legt het inspectieteam gezamenlijk het hele procesverloop vast in de GIR. Met behulp van de GIR wordt het inspectierapport en de openbare samenvatting opgesteld. De openbare samenvattingen van de aangekondigde Brzo-inspecties worden sinds 2014 op de website van BRZO+ gepubliceerd. In deze samenvatting worden de inspectieonderwerpen, de resultaten van de inspectie en indien er overtredingen zijn geconstateerd, het soort, het aantal en de ernst van de overtredingen vermeld. Sinds 2015 wordt de bedrijven de mogelijkheid geboden bij de publicatie van openbare samenvattingen een link naar hun website op te nemen. Via deze link kan worden nagelezen welke acties het bedrijf onderneemt naar aanleiding van de resultaten van de inspectie.

Volledigheidsbeoordeling veiligheidsrapport
Het veiligheidsrapport is een uitgebreide beschrijving van alle relevante veiligheidsrisico's van bedrijfsactiviteiten. Het bedrijf moet het veiligheidsrapport tenminste iedere vijf jaar bezien en zo nodig bijwerken. De plicht om het veiligheidsrapport op te stellen geldt alleen voor de hogedrempelbedrijven.

Het Wabo bevoegd gezag, Inspectie SZW en de veiligheidsregio beoordelen ieder de volledigheid van het ingediende veiligheidsrapport. De toezichthouder Wabo kan versterkt worden door een inspecteur van Rijkswaterstaat of de waterschappen als er risico's zijn ten aanzien van de kwaliteit van het oppervlaktewater. De verantwoordelijkheid voor de coördinatie van de beoordeling ligt bij de toezichthouder Wabo.

Tijdens reguliere Brzo-inspecties controleren de inspectieteams of wat beschreven is in het veiligheidsrapport overeenstemt met de situatie binnen het bedrijf.

Handhaving
Tijdens een inspectie of beoordeling van het veiligheidsrapport kan een overtreding geconstateerd worden. Afhankelijk van de uitkomsten wordt een handhavingstraject ingezet.

Er zijn drie categorieën van overtredingen, gerangschikt van zwaar en middelzwaar naar licht:

Categorie 1: Zwaar; er is sprake van een onmiddellijke dreiging van een zwaar ongeval. Er is dus een ernstig gevaar voor de werknemers en/of directe omgeving van het bedrijf. Enkele voorbeelden van categorie 1 overtreding zijn:

- Gebruik van een niet geschikt apparaat, potentiële ontstekingsbron, in een zone met explosieve atmosfeer.
- Het onvoldoende onderzoek doen naar en het niet nemen van maatregelen als gevolge van een aantal vergelijkbare incidenten.
- Tijdens afwezigheid van operators is niet geborgd dat de sprinklerinstallatie in werking treedt.

Categorie 2: Middelzwaar; er is geen sprake van onmiddellijke dreiging voor de veiligheid van werknemers en/of directe omgeving; wel is vastgesteld dat het bedrijf onvoldoende maatregelen heeft getroffen. Enkele algemene voorbeelden van categorie 2 overtredingen zijn:

- Een vlamdover is sinds de ingebruikname niet geïnspecteerd. Volgens de manual moet de vlamdover periodiek worden onderhouden.
- Een procedure Brzo-audits waarin het bedrijf aangeeft periodiek audits uit te voeren wordt niet opgevolgd. De audit is of niet uitgevoerd of is onvoldoende gericht op het functioneren van het veiligheidsbeheerssysteem.
- De vulgraden van de tanks die steekproefsgewijs zijn getoetst, komen niet overeen met de uitgangspunten uit de risicoanalyse.

Categorie 3: Licht (zeer geringe dreiging): betreffen lichtere tekortkomingen, waarvoor een lichtere sanctie met een redelijke hersteltermijn wordt opgelegd. Ook hier is geen sprake van onmiddellijke dreiging voor de veiligheid van werknemers of directe omgeving. Enkele algemene voorbeelden van categorie 3 overtredingen zijn:

- De identificatie van de gevaren en beoordeling van de risico's tijdens uitvoering van de onderhoudswerkzaamheden zijn onvoldoende beschreven.
- Effectiviteit van bepaalde maatregelen is niet goed beschreven.
- Brandwerende deuren buiten productiezone sluiten onvoldoende.

Afhankelijk van de ernst van de overtreding wordt een passend vervolgtraject ingezet. Bij categorie 2 en - 3 overtredingen wordt het bedrijf middels een hersteltermijn in de gelegenheid gesteld de overtreding ongedaan te maken of te herstellen. Dan zal handhaving achterwege blijven. Is dit niet het geval of is de overtreding ernstig van aard, dan worden er handhavingsinstrumenten ingezet. Het inspectieteam bepaalt, afhankelijk van de aard en de ernst van de geconstateerde overtredingen en de naleefgeschiedenis van het bedrijf, welke sancties uit de handhavingsstrategie worden ingezet.

Afhankelijk van het onderwerp van de overtreding en de wettelijke mogelijkheden die het bevoegd gezag ter beschikking heeft, bepaalt het inspectieteam welke toezichthouder de handhaving inzet. Het Wabo bevoegd gezag en Inspectie SZW hebben juridisch gezien de meeste mogelijkheden om handhavend op te treden. Per overtreding kunnen meerdere instrumenten worden ingezet. Bij categorie 1 overtredingen wordt direct ingegrepen om de overtreding te beëindigen. Er kan desgewenst met bestuursrecht, strafrecht of een combinatie van beiden worden gehandhaafd.

Na afloop van de gestelde hersteltermijn wordt een hercontrole uitgevoerd om te controleren of de overtreding is opgeheven. Indien dit niet zo is worden extra maatregelen getroffen om dit alsnog te realiseren. Bijvoorbeeld door de inzet van zwaardere sancties.

In de praktijk handhaven bevoegde instanties direct op het besluit of op de onderliggende regelgeving dan wel op de vergunning. In tabel 1 staan de categorieën van overtredingen en de in te zetten sancties (handhavingsinstrumenten) volgens de landelijke handhavingstrategie Brzo, die sinds 2014 wordt gevolgd. Het doel van de handhavingsstrategie is op een adequate en uniforme wijze sanctionerend op te treden.

Naast deze wettelijke instrumenten zetten de toezichthouders ook niet-wettelijke instrumenten in die de naleving van de Brzo-bedrijven bevorderen. Er kan bijvoorbeeld sprake zijn van management gesprek, informeren van (inter)nationaal hoofdkantoor of veiligheidscultuur beoordeling, Dit wordt per afzonderlijke situatie bepaald.

Tabel 1: Handhavingsinstrumenten volgens Landelijke Brzo handhavingsstrategie

Categorie	Sanctie	Sanctie na hercontrole	Toezichthouder
1. Onmiddellijke dreiging	Stillegging (art. 28 Arbowet) + proces verbaal	Bij negeren PV[4] (misdrijf), eventueel bestuursdwang en eventueel inschakelen FP[5]	Inspectie SZW
	Bestuursdwang (art. 122 Provinciewet, art. 125 Gemeentewet, art. 48 en art. 63 Wvr) + aangifte	N.v.t.	Wabo BG/VR
2. Geen onmiddellijke dreiging	Exploitatieverbod onder last onder dwangsom + proces-verbaal	Bij negeren: verbeuren dwangsom bestuursdwang en eventueel inschakelen FP	Inspectie SZW
	Bestuurlijke boete + zo nodig last onder dwangsom (of bestuursdwang)	verhoogde boete verbeuren dwangsom bestuursdwang inschakelen FP	Inspectie SZW
	Eis ter naleving (art. 27 Arbowet) of waarschuwing	Bestuurlijke boete en zo nodig dwangsom (of bestuursdwang)	Inspectie SZW
	Dwangsom	Inning en/of verhogen dwangsom + PV	Wabo BG/VR
3. Zeer geringe dreiging	Waarschuwingsbrief	Dwangsom	Wabo BG/VR
	Waarschuwingsbrief of eis, art. 27 Arbowet	Boeterapport	Inspectie SZW

[4] PV is Proces Verbaal
[5] FP is Functioneel Parket

Colofon

Bureau BRZO+

www.brzoplus.nl
BureauBRZO@rws.nl

Rijswijk, 2020

Stand van zaken bedrijfsbrandweer Brzo-bedrijven 1 april 2020

o.b.v. input van 25 veiligheidsregio's

t.b.v. de Staat van de Veiligheid 2019
8 juni 2020, v. 1.1

Onderstaande tekst is de bijdrage vanuit het LEC BrandweerBRZO[1] voor de "Staat van de Veiligheid 2019". De gegevens zijn door de 6 Brzo veiligheidsregio samenwerkingsverbanden (op verzoek) aangeleverd bij het LEC BrandweerBRZO.

"Voorbereiding op de rampenbestrijding"

Context

De Seveso-richtlijn stelt eisen aan bedrijven en aan de overheid op het gebied van de voorbereiding op zware ongevallen. In Nederland is de voorbereiding op ongevallen, branden en rampen op grond van de Wet veiligheidsregio's (Wvr) een taak van de veiligheidsregio's. Daartoe behoren het opstellen, op basis van de veiligheidsrapporten, van rampenbestrijdingsplannen voor de hogedrempelinrichtingen en het inspecteren van deze bedrijven.
Verder kunnen op grond van artikel 31 van de Wvr Brzo-bedrijven, vervoersgebonden inrichtingen, spoorwegemplacementen en bepaalde bedrijven die onder de Kernenergiewet vallen worden aangewezen als bedrijfsbrandweerplichtig. Dit kan indien zij naar het oordeel van de veiligheidsregio in geval van brand of ongeval een bijzonder gevaar voor de openbare veiligheid vormen. Op basis van een beoordeling door de veiligheidsregio van de door het Brzo-bedrijf (op verzoek van de veiligheidsregio) aangeleverde gegevens, wordt bepaald of tot een bedrijfsbrandweeraanwijzing moet worden overgegaan. Hierbij zijn de blusvoorzieningen van het bedrijf, de capaciteit van de overheidsbrandweer en kenmerken van de omgeving om het bedrijf bepalend. De bedrijfsbrandweer moet bestaan uit mensen en middelen (waaronder vaak één of meerdere blusvoertuigen met bemensing) om de bedrijfsbrandweerscenario's te kunnen bestrijden. Samenvattend is een bedrijfsbrandweer nodig als er sprake is van een bijzonder gevaar voor de openbare veiligheid, er onvoldoende stationaire blus- en koelvoorzieningen aanwezig zijn en het verschil kan maken op het verloop van het scenario.

Stand van zaken aanwijzingen bedrijfsbrandweer

Het Landelijk Expertisecentrum (LEC) BrandweerBRZO heeft in opdracht van het Ministerie van Justitie en Veiligheid een overzicht opgesteld van de stand van zaken met betrekking tot de bedrijfsbrandweeraanwijzingen bij Brzo-bedrijven. Hierbij is gebruik gemaakt van de bedrijvenlijst van BRZO+ die ook de basis vormt voor de 'Monitor naleving en handhaving Brzo-bedrijven 2019'.

De status van de bedrijfsbrandweeraanwijzingen en –procedures is opgenomen in de onderstaande tabel. Voor 335 Brzo-bedrijven is een beoordeling uitgevoerd. Dit heeft geleid tot 95 aanwijzingen en 241 besluiten dat er geen bedrijfsbrandweer nodig is. Van de aangewezen bedrijven is 91% een hogedrempelinrichting.
Tijdens de momentopname (op 1 april 2020) zijn er 58 bedrijven waar een bedrijfsbrandweer procedure loopt of nog opgestart moet worden. Deels betreft dit nieuwe Brzo-bedrijven. De verantwoordelijke veiligheidsregio's verwachten dat het overgrote deel van deze (lopende of nog te starten) procedures niet zal leiden tot een bedrijfsbrandweeraanwijzing. Over het algemeen proberen de veiligheidsregio's via de omgevingsvergunning milieu te regelen dat stationaire (automatische) voorzieningen worden voorgeschreven. Dit heeft veelal de voorkeur boven personele

[1] Het LEC BrandweerBRZO is een samenwerkingsverband tussen het Instituut Fysieke Veiligheid en de Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond. Het LEC BrandweerBRZO ondersteunt, adviseert en vertegenwoordigt de 25 Veiligheidsregio's bij de uitvoering van Brzo-taken. Info: http://www.brandweerbrzo.nl

inzet van een bedrijfsbrandweer. Dit is in een aantal gevallen tevens de reden dat trajecten nog niet zijn afgerond.
Bij geen van de bedrijven is sprake van acuut gevaar in verband met het nog ontbreken van de beoordeling of een bedrijfsbrandweer nodig is. Van slechts 7 bedrijven wordt verwacht dat de procedure tot een aanwijzing zal leiden. Elf bedrijven in de categorie 'overige bedrijven' zijn geen Brzo-bedrijf meer waardoor geen bedrijfsbrandweertraject nodig is.

Tabel 1: gegevens Staat van de Veiligheid 2019, stand van zaken 1 april 2020

	Aantal bedrijven dat mogelijk in aanmerking komt voor een aanwijzing	Aantal beoordeeld	Aantal aangewezen bedrijven	Bedrijven waar geen bedrijfsbrand-weer nodig is	Overige bedrijven (in behandeling / nog niet gestart)
Hoge drempel-inrichtingen	261 (64%)	213 (82%)	86 (33%)	127 (49%)	48[2] (18%)
Lage drempel-inrichtingen	144 (36%)	123 (85%)	9 (6%)	114 (79%)	21[3] (15%)
Totaal	405	336 (83%)	95 (23%)	241 (60%)	69 (17%)

Toezicht bedrijfsbrandweer
De veiligheidsregio voert inspecties uit op de bedrijfsbrandweer en de organisatie daarvan door het bedrijf. De uitvoering hiervan kan plaatsvinden tijdens de reguliere Brzo-inspectie of door middel van zelfstandige bedrijfsbrandweerinspecties. Dit kunnen zowel aangekondigde als onaangekondigde inspecties zijn. Daarnaast voert de veiligheidsregio toezicht uit op het oefenbeleid middels het bijwonen van een geselecteerd aantal oefeningen. Deze oefeningen zijn opgenomen in het oefenprogramma dat de aangewezen bedrijven jaarlijks indienen bij de veiligheidsregio.

[2] Hiervan 30 bedrijven in behandeling, 10 bedrijven nog niet gestart. Bij 5 bedrijven wordt een aanwijzing verwacht, bij 32 bedrijven wordt geen aanwijzing verwacht. Van 3 bedrijven kon geen inschatting worden gegeven. 8 bedrijven waren volgens gegevens van de veiligheidsregio's geen Brzo-bedrijf (meer).
[3] Hiervan 13 bedrijven in behandeling, 5 bedrijven nog niet gestart. Bij 2 bedrijven wordt een aanwijzing verwacht, bij 16 bedrijven wordt geen aanwijzing verwacht. 3 bedrijven waren volgens gegevens van de veiligheidsregio's geen Brzo-bedrijf (meer).

Inspectie Leefomgeving en Transport
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Factsheet

Meldingen BRZO-bedrijven 2019

Nederland kent ongeveer vierhonderd bedrijven die vanwege het Besluit risico's zware ongevallen 2015 (BRZO) ongewone voorvallen (incidenten) moeten melden aan hun bevoegd gezag. In 2019 is het percentage BRZO-bedrijven dat meldingen deed met 51% vrijwel gelijk gebleven met 2018. Het aantal bedrijven dat geen melding doet, is daarmee nog steeds fors. In 2019 werden in totaal 2.324 ongewone voorvallen gemeld.

Ongewone voorvallen zijn incidenten met mogelijk verregaande gevolgen voor het milieu en de omgeving. Voorbeelden zijn brand of lekkages van gevaarlijke stoffen. De ILT registreert en analyseert deze meldingen samen met de 6 BRZO-omgevingsdiensten (BRZO-OD's). Ook doen zij onderzoek om de oorzaak te achterhalen en om het risico op nieuwe incidenten te verkleinen. De overheden gebruiken de informatie ook voor hun toezichtstaak.

Meldplicht ongewoon voorval BRZO
Bedrijven moeten een incident op grond van artikel 17.2 Wet milieubeheer (Wm) melden aan de provincie of de gemeente (het bevoegd gezag). Afhankelijk van de aard en omvang van het voorval kunnen zij een onderzoek instellen. De inspectie ontvangt alle meldingen aan het bevoegde gezag via de BRZO-OD's.

Meldingen BRZO-bedrijven
Sinds 2015 is het aantal bedrijven waarvan een melding is geregistreerd bij de ILT toegenomen van 35% naar 51% in 2019 (figuur 1). Daarnaast is ook het aantal ontvangen en geregistreerde meldingen van BRZO-bedrijven gestegen. De BRZO-OD's stimuleerden in 2018 bedrijven om incidenten te melden. Daarbij vroegen zij bedrijven ook om de kwaliteit van de meldingen te verbeteren. In 2019 is dit beleid voortgezet.

Ondanks verbeteringen die de actieve benadering door BRZO-OD's opleverde, voldoen de meldingen nog niet altijd aan de eisen en is het niet mogelijk een goede analyse uit te voeren. De BRZO-OD's en de ILT hebben een analysemodel ontwikkeld voor meer inzicht in type voorvallen en trends. Figuur 1 geeft inzicht in de ontwikkeling van het percentage BRZO-bedrijven met geregistreerde meldingen.

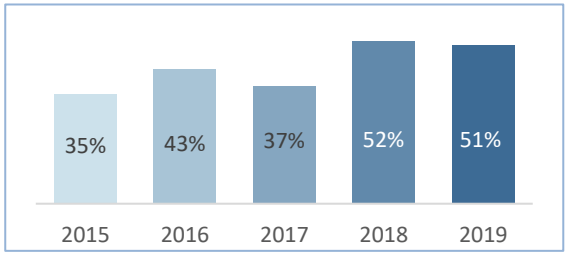

Figuur 1: Aandeel BRZO-bedrijven met één of meer geregistreerde meldingen. (ILT: cijfers 2015-2018. BRZO-OD's: cijfers 2019).

Geregistreerde meldingen
In 2018 gebruikten de BRZO-OD's een informatiemodel, dat samen met de ILT is gerealiseerd, voor het uniform en compleet melden. In 2019 is dit model verder aangepast zodat het nog beter bijdraagt aan een landelijk dekkend uniforme registratie van ongewone voorvallen bij BRZO-bedrijven. De verkregen informatie uit het model heeft onder andere geleid tot verbetering van de analysemogelijkheden.

Bevorderen meldingen in 2020
Omdat een fors aantal bedrijven geen melding doet, blijven de ILT en de BRZO-OD's in 2020 het melden van ongewone voorvallen bij BRZO-bedrijven stimuleren. Alle BRZO-OD's

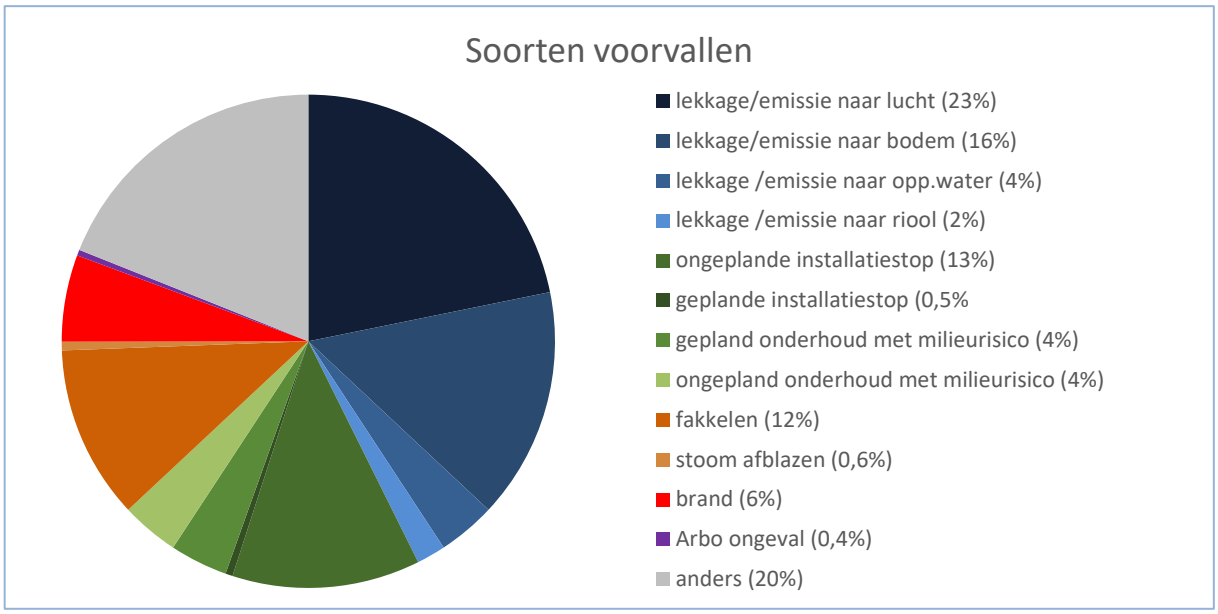

Figuur 2: Soorten incidenten in 2019 bij BRZO-bedrijven. (Cijfers BRZO-OD's, betreft reguliere meldingen).

brengen de meldingen in hun regio in beeld en gaan onderzoeken wat de reden is van het niet melden. Met behulp van een informatiekaart wordt dit onderwerp in 2020 door toezichthouders besproken met de BRZO- bedrijven. In 2020 maken de BRZO-OD's een leidraad voor het doen van meldingen. In deze leidraad staan ook de gevolgen van de invoering van de Omgevingswet, waarbij bedrijven alleen 'significante' ongewone voorvallen moeten melden.

Indicatie meldingen
In figuur 2 zijn de in 2019 geregistreerde incidenten bij BRZO-bedrijven per soort voorval weergegeven. In totaal gaat het om 2.324 reguliere meldingen bij BRZO-bedrijven.

Meer informatie
Webpagina: Melden ongewone voorvallen

Dit is een uitgave van
Inspectie Leefomgeving en Transport
Postbus 16191 | 2500 BD Den Haag
T 088 489 00 00
www.ilent.nl

Mei 2020

VEILIGHEID VOOROP

JAARVERSLAG 2019 | 22 mei 2020

Inhoudsopgave

VOORWOORD *3*

1. Stichting Veiligheid Voorop *4*

1.1 Algemeen **4**

1.2 Structuur en organisatie **4**

1.3 Prestatie indicatoren **5**

2. Resultaten *6*

2.1 Aansluitgraad bij Veiligheid Voorop **6**

2.2 Aantal rapporterende BRZO-inrichtingen **7**

2.3 Ongevallen met verzuim **7**

2.4 Procesveiligheidsincidenten **8**

2.5 Betrokken leiderschap **8**

2.6 Excellente veiligheid beheerssysteem (VBS) **9**

2.7 Veiligheid in de keten **10**

3. Regionale Veiligheids Netwerken (RVN) *10*

4. Safety Deals *11*

5. Veiligheidsdag *12*

6. Ontwikkelingen *13*

VOORWOORD

Toen ik dit voorwoord schreef, had ik niet kunnen bedenken dat de wereld met het uitbreken van de Covid-19 pandemie volledig op zijn kop zou staan. Alle verworven zekerheden lijken weg. Wat gisteren nog belangrijk was, haalt morgen de krant niet meer. En iedereen is bezig om datgene te doen wat nodig is om deze crisis zo snel als mogelijk onder controle te krijgen.

Mijn aandacht en medeleven gaan uit naar hen die in de persoonlijke sfeer of zakelijk hard door deze crisis zijn getroffen. Hartverwarmend zijn de vele initiatieven in alle sectoren van onze maatschappij om elkaar in deze moeilijke periode te steunen en gezamenlijk de schouders er onder te zetten. Dit geldt ook voor de bedrijven in onze sector, waar medewerkers en contractors alles uit de kast hebben gehaald om de bedrijfsvoering op verantwoorde wijze te continueren, en zich ook hebben ingezet voor het grotere maatschappelijk belang. Veel, veel dank daarvoor!

Als bestuurder van een groot chemisch bedrijf weet ik uit eigen ervaring hoe belangrijk veiligheid, gezondheid en milieu zijn voor een bedrijf. Voor mij staat de menselijke factor centraal. Risico's blijven er altijd; die zo klein mogelijk maken, dat is de uitdaging. Door te innoveren, kennis te delen, samen te werken, er aandacht aan te geven, door betrokken leiderschap te tonen. Want je hebt te maken met mensen die gezond naar huis willen en veilig willen wonen. Ik zie daarin geen enkel compromis. Veiligheid moet nummer één zijn."

Vanuit deze passie voor veiligheid heb ik als nieuwe voorzitter van de Stichting Veiligheid Voorop het stokje van Anton van Beek overgenomen, die deze rol een groot aantal jaren met verve heeft vervuld. Ik ben begonnen met kennismakingsbezoeken aan de branches en regionale veiligheidsnetwerken die bij Veiligheid Voorop zijn aangesloten om te horen wat er leeft en wat wij gezamenlijk kunnen doen om de veiligheid binnen onze sector op een nog hoger plan te brengen. Het contact met de achterban acht ik zeer waardevol. Naast het coördineren en aanbieden van programma's aan bedrijven die een aantoonbare bijdrage kunnen leveren om veiligheid op de werkplek te verbeteren, zal het delen van kennis centraal staan. Ik zal mij als voorzitter van de Stichting Veiligheid Voorop het komende jaar dan ook met veel energie inzetten om de effecten van onze gemeenschappelijke inspanningen te intensiveren maar ook breder uit te dragen, met focus op de menselijke factor.

Ook in het afgelopen jaar heeft de Stichting Veiligheid Voorop zich ingezet voor een veiligere (petro)chemische industrie. In dit rapport doen wij verslag van de activiteiten en de resultaten over 2019. De resultaten over 2019 laten een wisselend beeld zien. Naast enkele positieve feiten is met name de stijging in het aantal ongevallen met verzuim en de stabilisatie van het aantal procesveiligheidsincidenten teleurstellend. Het bestuur is voornemens om hierover in overleg te gaan met de brancheorganisaties en regionale veiligheidsnetwerken om te bespreken welke concrete acties er genomen kunnen worden om de veiligheidsprestatie bij de aangesloten bedrijven te verbeteren.

2019 stond in het teken van diverse veranderingen zoals wisselingen in het bestuur en het programma management, wat heeft geleid tot een herijking van het programma. Belangrijk om te noemen is het initiatief om in 2020 te komen tot de oprichting van Safety Delta Nederland. De Stichting Veiligheid Voorop ondersteunt dit initiatief van harte en heeft zich gecommitteerd om een voortrekkersrol te vervullen in de oprichting van het SDN-kenniscentrum, dat een van de pijlers vormt van SDN. Een mijns inziens logische keuze omdat er veel kennis zit in onze bedrijven, waarmee andere bedrijven verder geholpen kunnen worden om hun veiligheidsprestatie te verbeteren. U zult over dit nieuwe initiatief ongetwijfeld in de komende periode meer gaan horen.

Wij hopen u te mogen ontmoeten als actieve deelnemer aan de Stichting Veiligheid Voorop en het SDN-kenniscentrum.

Voorzitter Veiligheid Voorop

1. Stichting Veiligheid Voorop

1.1 Algemeen

Sinds januari 2018 is de Stichting Veiligheid Voorop het uitvoerend orgaan van het gelijknamige programma. Het is een gemeenschappelijk initiatief waarin achttien brancheorganisaties en vakverenigingen, en zes regionale veiligheidsnetwerken actief samenwerken.

Het doel van Veiligheid Voorop is het bevorderen van de veiligheidscultuur en de veiligheidsprestaties van de BRZO-bedrijven in de (petro)chemische industrie en haar ketenpartners. Andere BRZO-bedrijven en overige ondernemingen die werken met gevaarlijke stoffen zijn eveneens van harte welkom om deel te nemen aan de activiteiten die door Veiligheid Voorop via de branches en de regionale veiligheidsnetwerken worden georganiseerd.

Het programma van Veiligheid Voorop, dat al sinds 2011 bestaat, leunt op 4 pijlers die richtinggevend zijn voor de strategische koers van de activiteiten:

- **Betrokken leiderschap** - betrokken leiderschap is op alle niveaus binnen de BRZO-inrichtingen een voorwaarde voor het bevorderen van een open veiligheidscultuur en het continu verbeteren van de veiligheidsprestatie.
- **Excellente veiligheidsbeheersystemen** – deze beheerssystemen vormen het fundament van het veiligheidsbeleid van BRZO-inrichtingen, waarin de kernprocessen, regels en procedures om veiligheid te managen zijn vastgelegd.
- **Veiligheid in de keten** – goed veiligheidsmanagement betekent dat bedrijven die grootschalig omgaan met gevaarlijke stoffen niet alleen zelf bezig moeten zijn met veiligheid, maar dit ook moeten vragen van bedrijven waarmee zij in de keten werken, zoals toeleveranciers en aannemers en dienstverleners. Het ligt immers voor de hand dat een bedrijf dat veiligheid belangrijk vindt, deze houding ook wil aantreffen bij de bedrijven waarmee het zaken doet. Op deze manier ontstaat er een effect van bedrijven in de keten die aan elkaar hoge eisen stellen met betrekking tot veiligheid.
- **Regionale Veiligheidsnetwerken** - Naast de brancheorganisaties in de (petro)chemische sector zijn met name de regionale veiligheidsnetwerken een belangrijke partner voor de implementatie van het programma van Veiligheid Voorop. Via deze netwerken worden de BRZO-inrichtingen met elkaar in contact gebracht om hun kennis, ervaring en goede praktijken op het gebied van veiligheid te bespreken en te delen.

In dit jaarverslag worden de activiteiten en resultaten van de Stichting Veiligheid Voorop en de aangesloten BRZO-inrichtingen over 2019 weergegeven.

1.2 Structuur en organisatie

De structuur en organisatie van de Stichting Veiligheid Voorop omvat achttien brancheorganisaties en vakverenigingen, en zes regionale veiligheidsnetwerken. Dit is schematisch weergegeven in figuur 1.

De brancheorganisaties en de 6 regionale veiligheidsnetwerken vertegenwoordigen meer dan 80% van de BRZO-inrichtingen in de (petro)chemische sector in Nederland.

Het bestuur van de Stichting Veiligheid Voorop werd in 2019 gevormd door de directeuren van de VNCI, VNPI, VOTOB, VNCW en VHCP, en de voorzitter en secretaris van de werkgroep Externe Veiligheid namens VNO-NCW. Het bestuur wordt ondersteund door 2 programma managers.

In 2019 nam Jurgen Hoekstra, Vice President BASF Benelux en Managing Director BASF Nederland, de voorzittershamer over van Anton van Beek en werd Colette Alma in het bestuur opgevolgd door Manon Bloemer, de nieuwe directeur van de VNCI. Anne Verbeeck werd in haar rol als programma manager opgevolgd door Leantine Mulder en Paul Rocchi, die beiden deze rol part-time vervullen (tezamen 1 fte).

Figuur 1 - Structuur en organisatie Stichting Veiligheid Voorop

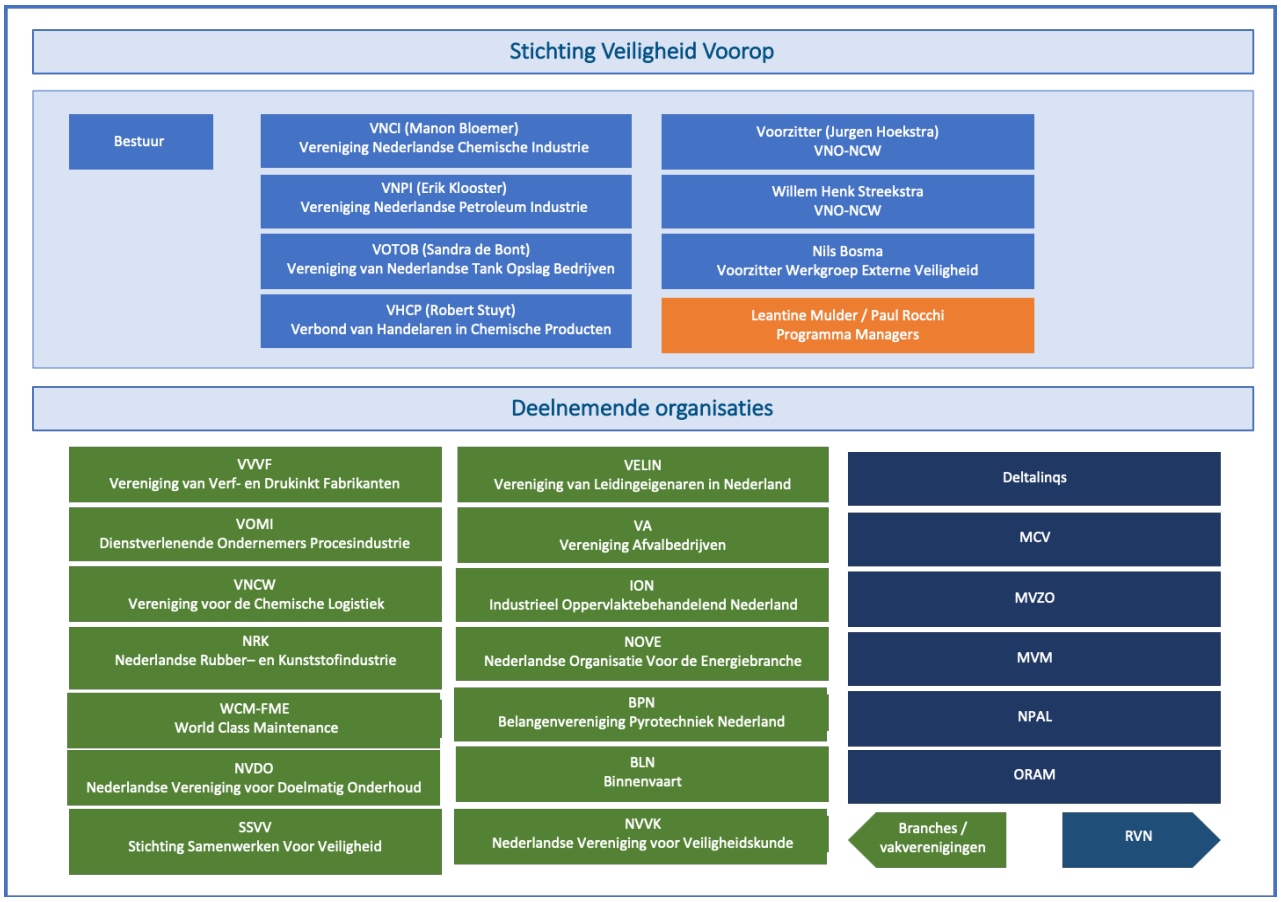

1.3 Prestatie indicatoren

Voor de genoemde 4 pijlers zijn een aantal prestatie indicatoren benoemd, die jaarlijks opgevraagd worden via de brancheorganisaties en regionale veiligheidsnetwerken bij de aangesloten BRZO-bedrijven. Deze prestatie indicatoren zijn weergeven in figuur 2. Een uitgevoerde kwaliteitscheck van de gegevens van 2018 heeft in sommige gevallen geleid tot een aanpassing van de gegevens van het vorige verslagjaar, wat met voetnoten in de tekst is aangeven.

Naast de bestuursvergaderingen, vinden er ook regelmatig bijeenkomsten plaats met de directeuren van de brancheorganisaties en (sub-)verenigingen. Op deze bijeenkomsten worden er behalve de bestuurlijke zaken ook inhoudelijke onderwerpen besproken. In 2019 werd hierbij aandacht besteed aan ‘Leren van incidenten’ met een voordracht door Ira Helsloot van Crisislab, gaf de Stichting ION een bijdrage over de risico's en beheersmaatregelen van het omgaan met gevaarlijke stoffen in hun branche, is er een uitwisseling geweest over de ontwikkeling van het Seveso Top Leadership curriculum en over de ontwikkeling van een vertrouwensraad, en heeft de Stichting Samen voor Veiligheid toegelicht hoe zij beter kan voldoen aan de behoefte van de sector door meer nadruk te leggen op benodigde kennis en vaardigheden. Meerwaarde van deze bijeenkomsten is de discussie onderling waarin verschillende standpunten worden uitgewisseld en nieuwe inzichten worden verkregen.

Figuur 2 – Prestatie indicatoren

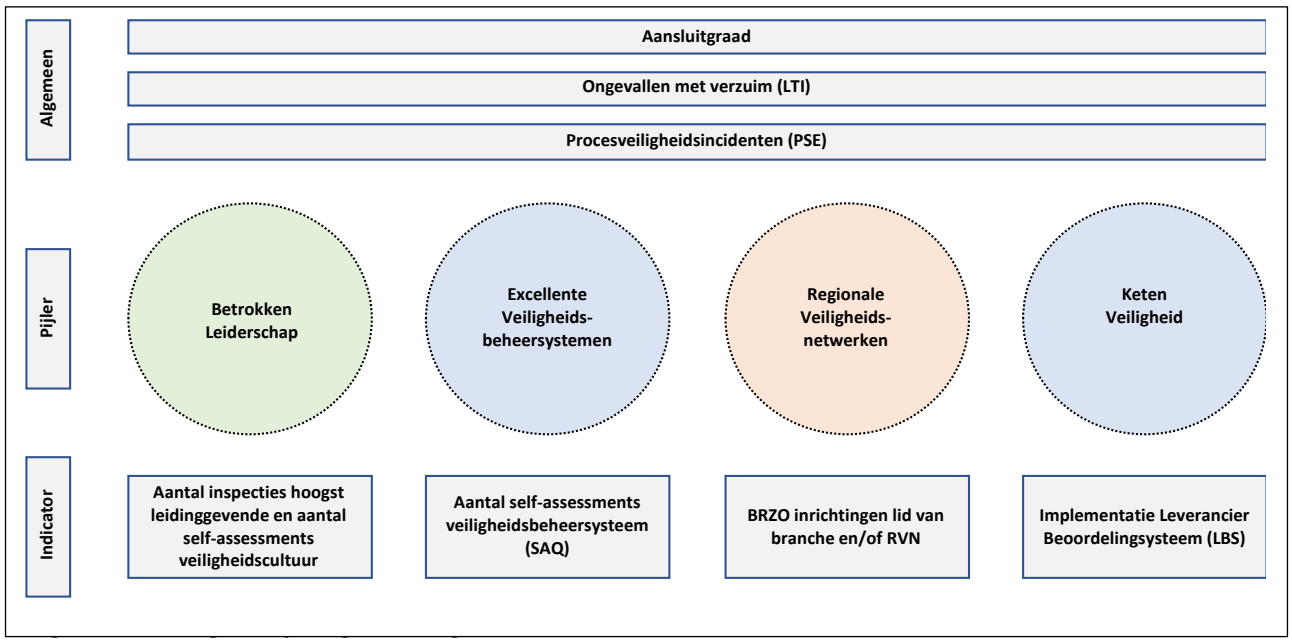

2. Resultaten

2.1 Aansluitgraad bij Veiligheid Voorop

Voor dit verslagjaar werd de aansluitgraad bij Veiligheid Voorop vastgesteld op basis van de BRZO+ lijst van december 2019 en de verstrekte gegevens van de brancheorganisaties en de regionale veiligheidsnetwerken. Het verloop van de aansluitgraad over de periode 2014 – 2019 is weergegeven in figuur 3. Eind 2019 bedroeg het aantal BRZO-inrichtingen in Nederland **391** (ref. BRZO+). Hiervan hebben er **308** een (petro)chemische kwalificatie. De inrichtingen met deze aanduiding zijn betrokken bij de raffinage en verwerking van olie en olieproducten, de fabricage en verwerking van chemische producten, de opslag en transport van (petro)chemische producten en de afvalverwerking. Van de inrichtingen met een petrochemische kwalificatie zijn er **268** aangesloten bij Veiligheid Voorop via een lidmaatschap bij een van de brancheorganisaties en/of deelname aan een van de regionale veiligheidsnetwerken. De **aansluitgraad** – gedefinieerd als de procentuele verhouding tussen het aantal inrichtingen dat is aangesloten bij Veiligheid Voorop en het aantal (petro)chemische BRZO-inrichtingen – bedroeg in 2019 **87%**, wat een lichte stijging betekent ten opzichte van 2018 (**85%**[1]).

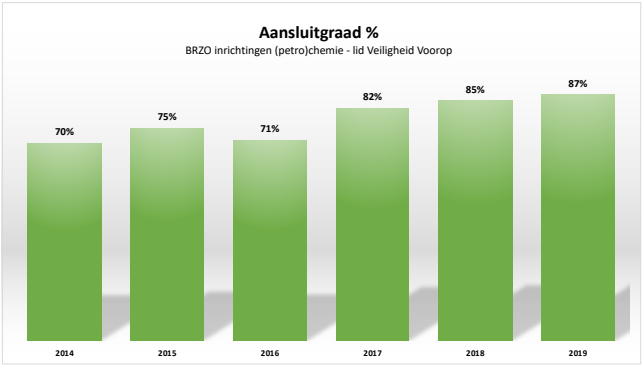

Figuur 3 – Aansluitgraad bij Veiligheid Voorop

Naast de genoemde BRZO-inrichtingen met een (petro)chemische kwalificatie waren er in 2019 nog 47 BRZO-inrichtingen buiten de (petro)chemische sector aangesloten bij Veiligheid Voorop. Het totale aantal BRZO-inrichtingen dat bij Veiligheid Voorop is aangesloten komt hiermee op 315. Op het totaal van 391 BRZO-inrichtingen vormt dit een aansluitgraad van 81%.

[1] De aansluitgraad voor 2018 is gecorrigeerd van 93% naar 85%.

2.2 Aantal rapporterende BRZO-inrichtingen

Om inzicht te krijgen in het collectief veiligheidsniveau van de sector worden via de branche organisaties en de regionale veiligheidsnetwerken jaarlijks gegevens opgevraagd bij de aangesloten inrichtingen. Figuur 4 geeft het aantal inrichtingen weer dat vanaf 2014 mee heeft gedaan aan deze rapportage. In 2019 zijn de resultaten gebaseerd op de cijfers van **197** bedrijven. Dit is circa **74%** van de aangesloten leden en een stijging van **7%** ten opzichte van 2018, toen 184[2] bedrijven aan de rapportage hebben meegedaan. Met uitzondering van twee regionale veiligheidsnetwerken hebben alle gevraagde partijen aan deze rapportage meegewerkt. Positief is het gegeven dat er door de jaren heen een stijgende trend is van aantal rapporterende BRZO bedrijven. Het bestuur zal zich blijven inspannen om deze trend vast te houden en het aantal bedrijven dat aan de rapportage deelneemt verder te verhogen om op deze wijze een zo volledig mogelijk beeld van de sector te krijgen.

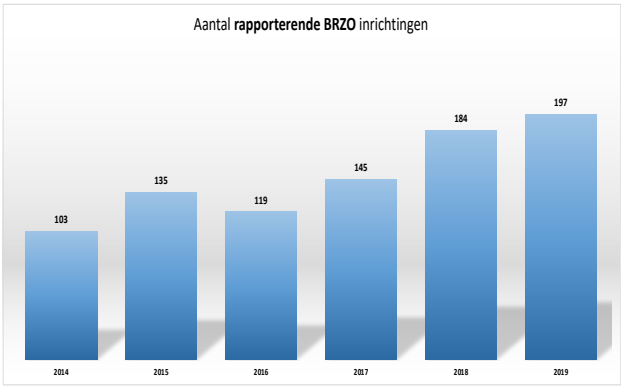

Figuur 4 – Aantal rapporterende BRZO inrichtingen

2.3 Ongevallen met verzuim

Figuur 5 geeft het aantal ongevallen met verzuim weer per 200.000 gewerkte uren (eigen werknemers en contractors). De ongeval gegevens zoals gerapporteerd door de VNCW zijn hierin niet verdisconteerd, omdat deze branche geen onderscheid maakt tussen ongevallen met en zonder verzuim.

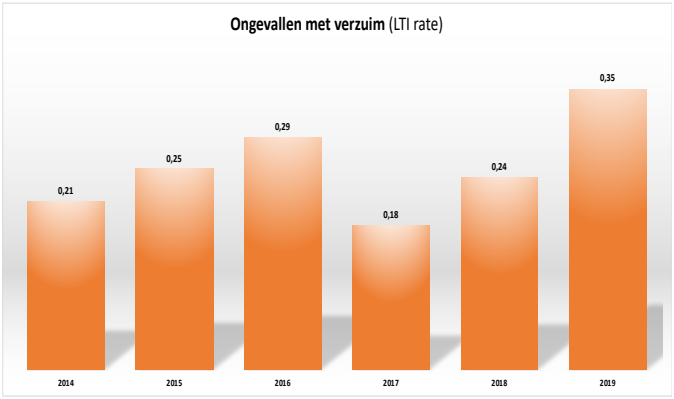

Figuur 5 – Aantal ongevallen met verzuim (per 200.000 gewerkte uren)

Overall is ten opzichte van 2018 het aantal ongevallen met verzuim gestegen met **54%** van **127** (2018) naar **195** (2019). Voor de LTI rate betekent dit een stijging van **46%** van 0.24 (2018) naar 0.35 (2019). Voor een gedeelte wordt deze stijging verklaard door de rapportage van het regionale veiligheidsnetwerk MVM, die 54 ongevallen met verzuim hebben gerapporteerd ten opzichte van 2 ongevallen in 2018. Van deze 54 ongevallen waren er 46 ongevallen afkomstig van één bedrijf, dat in 2018 nog geen deel uitmaakte van het veiligheidsnetwerk. MVM heeft toegezegd zich in te spannen om in overleg met het betreffende bedrijf de ongevallen te analyseren en maatregelen te treffen het aantal ongevallen te verlagen. Indien deze uitschieter buiten beschouwing wordt gelaten, is de LTI rate (0.27) circa 13% hoger ten opzichte van 2018. De uitdaging is om hier een stepchange te maken naar een verdere verlaging van de LTI. Het bestuur is voornemens om hierover in gesprek te gaan met de aangesloten brancheorganisaties en regionale veiligheidsnetwerken om te bespreken welke concrete acties er genomen kunnen worden om deze negatieve spiraal over de laatste 3 jaar te doorbreken.

[2] Het aantal rapporterende bedrijven is voor 2018 gecorrigeerd van 178 naar 184.

2.4 Procesveiligheidsincidenten

Voor de rapportage van het aantal procesveiligheidsincidenten (PSE) wordt sinds 2018 de definitie gevolgd zoals vermeld in de 'CEFIC guidance for reporting on the ICCA globally harmonised process safety metric' (juni 2016). In de periode daarvoor werd het aantal lekkages gerapporteerd (Loss of Primary Containment - LoPC) volgens de toen geldende definitie van Cefic. Figuur 6 geeft het aantal LoPC en PSE incidenten weer, genormaliseerd per 200.000 gewerkte uren (eigen werknemers en contractors). Hierin ontbreken de gegevens van de VNCW, die deze gegevens niet registreert, en de gegevens van VOTOB, die wel het aantal LoPC incidenten registreert maar niet het aantal PSE's. Ten opzichte van vorig verslagjaar is het aantal PSE incidenten gestegen van 160 naar 165. De PSE rate is in 2019 (0.32) nagenoeg onveranderd ten opzichte van 20183 (0.31). Ook ten aanzien van deze indicator geldt dat het bestuur niet tevreden is met het resultaat en verder overleg wil voeren met de aangesloten brancheorganisaties en regionale veiligheidsnetwerken over welke acties er genomen zouden kunnen worden voor een stepchange en verdere verlaging van het aantal incidenten. Benchmark data voor de (petro)chemische sector zijn niet voorhanden. Een vergelijking met de data van IOGP (International Organisation of Oil & Gas Producers) over 2018 laat zien de PSE rate van de VV leden in 2019 ongeveer een factor 10 hoger ligt.

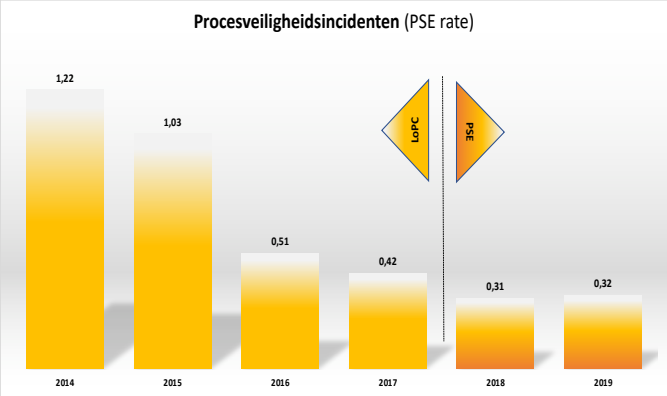

Figuur 6 – Aantal procesveiligheidsincidenten (per 200.000 gewerkte uren)

2.5 Betrokken leiderschap

Betrokken leiderschap wordt beoordeeld naar het aantal inspecties uitgevoerd door de hoogst operationeel leidinggevende van de BRZO-locatie en door het aantal uitgevoerde self-assessments naar de **veiligheidscultuur**. De hoogst operationeel leidinggevende op de BRZO-locatie betreft degene die verantwoordelijk is voor de operationele productie/opslag op een BRZO-locatie, zoals bijvoorbeeld de plant manager, site manager, terminal manager of locatie directeur.

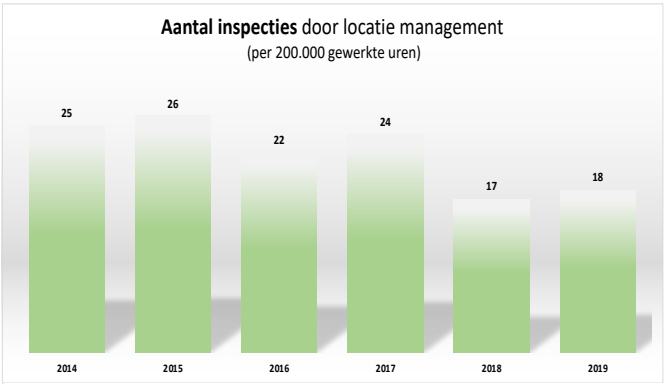

Figuur 7 – Aantal inspecties door het locatie management (per 200.000 gewerkte uren)

De gegevens over 2019 geven aan dat inspecties door het locatie management werden uitgevoerd in **191** van de **197** bedrijven (97%) die aan deze rapportage hebben meegedaan. Het gemiddelde aantal uitgevoerde inspecties door het locatie management, genormaliseerd voor het aantal gewerkte uren (200.000), is weergegeven in figuur 7. Ten opzichte van 2018 (17) is dit gemiddelde aantal in 2019 (18) met ongeveer **6%** gestegen. In absolute aantallen bedroeg het aantal inspecties in 2019 **10.998**, wat een stijging betekent van **13%** ten opzichte van 2018[4] met 9722 uitgevoerde inspecties. Gemiddeld werden er in 2019 **58** inspecties per bedrijf uitgevoerd, wat neerkomt op een frequentie van ~ 1 inspectie door het locatie management per week. Het aantal uitgevoerde inspecties met een gemiddelde van 1 per week per bedrijf is zondermeer aan te duiden als een bevredigend resultaat.

[3] De PSE rate in 2018 is gecorrigeerd van 0.28 naar 0.31.
[4] Het aantal inspecties per 200.000 gewerkte uren in 2018 is gecorrigeerd van 33 naar 17.

De beoordeling van de veiligheidscultuur betreft een zelfbeoordeling, die kan worden uitgevoerd met de cultuurmodule van de Self Assessment Questionnnaire (SAQ) van Veiligheid Voorop of een vergelijkbaar instrument. Het aantal locaties waar een self-assessment naar de veiligheidscultuur is uitgevoerd, is weergeven in Figuur 8. Uit deze gegevens valt af te leiden dat in 2019 in **70%** van de bedrijven een self-assessment naar de veiligheidscultuur werd uitgevoerd. Verder blijkt dat het aantal bedrijven waar een dergelijke beoordeling van de veiligheidscultuur heeft plaatsgevonden in 2019 is gestegen van **114**[5] (2018) naar **138** (2019), wat overeenkomt met een stijging van **21%**.

2.6 Excellente veiligheid beheerssysteem (VBS)

BRZO-bedrijven zijn wettelijk verplicht om een veiligheidsbeheersysteem (VBS) te hebben, waarin de kernprocessen, regels en procedures om veiligheid on het bedrijf te managen zijn vastgelegd. Hierbij hoort ook een periodieke check om vast te stellen of de eigen regels en procedures worden nageleefd en of er punten zijn die verbetering behoeven. Figuur 8 geeft naast het aantal locaties waar een self-assessment van de veiligheidscultuur is uitgevoerd, ook het aantal locaties waar een self-assessment is uitgevoerd naar het veiligheidsbeheerssysteem. Dit betreft een zelfbeoordeling (interne audit) van het VBS, uitgevoerd met behulp van de Self Assessment Questionnnaire (SAQ) van Veiligheid Voorop of een vergelijkbaar instrument.

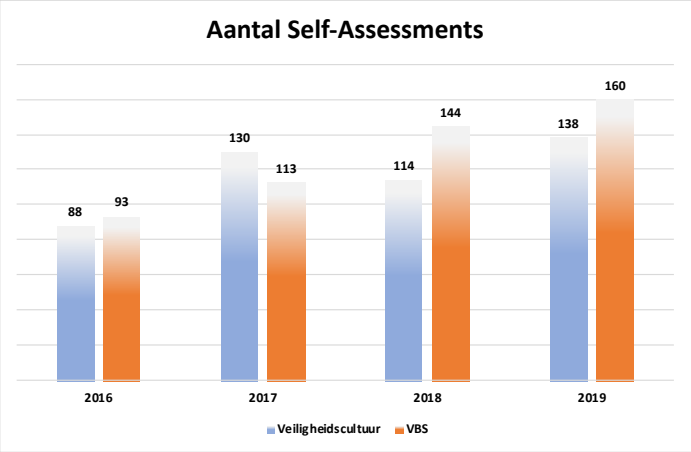

Figuur 8– Aantal locaties waar een Self-Assessment is uitgevoerd

De gegevens uit figuur 8 laten zien dat in 2019 gemiddeld genomen in **81%** van de bedrijven een self-assessment naar het VBS is uitgevoerd. Het aantal locaties waar een beoordeling van het VBS is uitgevoerd, is in 2019 gestegen met **11%,** van **144**[6] (2018) naar **160** (2019).

De stijging van het aantal uitgevoerde self-assessments naar de veiligheidscultuur en het veiligheidsbeheerssysteem in 2019 is zonder meer als positief te bestempelen. In 2020 wil het bestuur een project initiëren om het bestaande SAQ instrument meer laagdrempelig te maken zodat het gebruik ervan verder wordt gestimuleerd. Nog belangrijker is echter om verder na te denken op welke wijze bedrijven onderling de resultaten van deze assessments kunnen bespreken en daarmee van elkaar kunnen leren. Analyse van data op sector niveau kan helpen om algemene verbeterpunten te identificeren. Ook deze punten zullen meegenomen worden in het genoemde verbeterproject.

[5] Het aantal assessments in 2018 is gecorrigeerd van 107 naar 114.
[6] Het aantal assessments in 2018 is gecorrigeerd van 137 naar 144.

2.7 Veiligheid in de keten

Om de 'veiligheid in de keten' verder te versterken, wordt opdrachtgevers aanbevolen een systeem in te voeren om opdrachtnemers te beoordelen op het gebied van hun veiligheidsprestaties en veiligheidscultuur, voorafgaand aan het verstrekken van de opdracht en tijdens de duur van de opdracht. Figuur 9 geeft het percentage BRZO bedrijven dat gebruikt maakt van een leveranciers beoordelingssysteem (LBS). Het percentage bedrijven dat dit jaar rapporteerde gebruik te maken van een LBS bedroeg **81%.** In 2018[7] was dit **83%.**

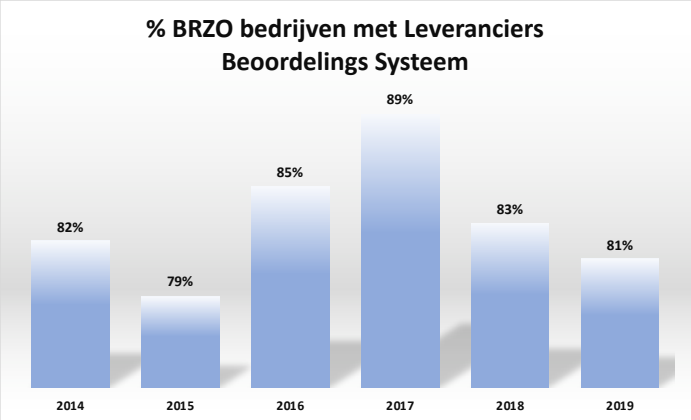

Figuur 9 – % bedrijven met Leveranciers Beoordelings Systeem

Hoewel geen onverdienstelijk resultaat, zou het bestuur toch graag zien dat alle bedrijven die bij VV zijn aangesloten uiteindelijk beschikken over een leveranciers beoordelingssysteem.

3. Regionale Veiligheids Netwerken (RVN)

Voor het bereiken van een hoog veiligheidsniveau binnen de sector is het uitwisselen van kennis en goede praktijken en het leren van (bijna) incidenten van groot belang. De regionale veiligheidsnetwerken spelen een belangrijke rol om de BRZO-bedrijven met elkaar in contact te brengen, zodat kennis, ervaring en goede praktijken op het gebied van veiligheid met elkaar besproken en uitgewisseld worden.

Naast het feit dat elke regio zijn eigen jaarprogramma kent met bijeenkomsten voor de aangesloten bedrijven, vindt er ook overleg en afstemming plaats tussen de netwerken onderling. In 2019 heeft dit gezamenlijk overleg tussen de netwerken 5 maal plaatsgevonden, waarbij diverse onderwerpen werden besproken. Voorbeelden hiervan waren de ontwikkeling van het Seveso Top Leadership programma en het project Leren van Incidenten.

Vanuit de netwerken zijn de volgende zaken vermeldenswaard:

- **Deltalinqs** – naast de reguliere trainingen en workshops werd veel aandacht besteed aan enkele nieuwe initiatieven, zoals het werken in explosieve atmosferen (ATEX), cybersecurity en biometrische informatiesystemen. In samenwerking met DCMR werd voorlichting gegeven aan bedrijven over invulling van hun 'Dominoverplichting' en het aanvragen van een omgevingsvergunning. Met de publiek-private sector is gewerkt aan een gerichte aanpak van drugs-gerelateerde criminaliteit en aan de problematiek van alcohol-, drugs- en medicijngebruik tijdens het werk. Tenslotte werd met Hogeschool Inholland samengewerkt om het curriculum Integrale veiligheidskunde te versterken. Het is goed om te ervaren dat de leden van Deltalinqs het onderwerp veiligheid onverminderd van groot belang vinden en dat zij er alles aan doen om de Mainport Rotterdam de meest veilige haven van de wereld te maken.
- **MVZO** – voor MVZO stond 2019 in het teken van haar tienjarig bestaan met een symposium georganiseerd rondom het thema 'De complexiteit van verbetering Veiligheidsperformance', waaraan diverse sprekers hebben deelgenomen (Gerda van Dijk, Juni Daalmans, Anne Kamphuis en Pol Deturck). Verder gaf Manon Bloemer als eigenaar van de Veiligheid Voorop pijler regionale veiligheidsnetwerken een bijdrage over het belang van regionale veiligheidsnetwerken. Verder werden er gedurende het jaar diverse bijeenkomsten en workshops georganiseerd over uiteenlopende thema's zoals blootstelling aan gevaarlijke stoffen, betrokken leiderschap en het leren van incidenten. Vanuit het netwerk werd een actieve

[7] Het percentage in 2018 is gecorrigeerd van 92% naar 83%.

bijdrage geleverd aan de invulling van het curriculum Seveso Top Leadership en aan het project ‘Leren van Incidenten’ (zie ook paragraaf 4 Safety Deals - Leren van Incidenten).

- **MVM** – in 2019 heeft de MVM gewerkt aan intensivering van de samenwerking met de oude en nieuwe BRZO-bedrijven, de BRZO-directeuren en Omgevingsdienst Regio Nijmegen en de Provincie Utrecht. De succesvolle workshop Omgaan met inspecties van overheden/Openheid en Vertrouwensrelatie, georganiseerd in samenwerking met de ODRN is daar een mooi voorbeeld van. Door de participatie van al deze partijen is de MVM uitgegroeid tot een gerespecteerd netwerk in de regio midden Nederland. Klaar om samen met haar leden en partners te werken aan een nog veiligere chemiesector.
- **NPAL** – in 2019 werd wederom een geslaagde Dialoogmiddag met de overheid georganiseerd. Tijdens deze middag gingen vertegenwoordigers van de inspectiediensten en VGM-managers met elkaar in gesprek om te zorgen voor een betere samenwerking. De Dialoogmiddag is al meerdere jaren georganiseerd. Waar in het begin voornamelijk ervaringen werden gedeeld, staat nu samenwerking tussen partijen centraal met daaraan gekoppeld concrete afspraken. Verder is er in 2019 een Safety Deal ingediend voor het project ‘De Veilige Plant’. In dit project werken asset owners en contractors in drie pilots systematisch aan veiligere werkprocessen op plant niveau en wordt een speciale ‘Veilige Plant-methodiek’ ontwikkeld die algemeen toepasbaar is. Het project laat zien dat asset owners en contractors van de deelnemende bedrijven met elkaar samenwerken aan een meer veilige industrie.
- **MCV** – in 2019 heeft de Masterclass Veiligheid Zuidwest (MCV) weer diverse thema’s in workshops uitgediept, zoals bijvoorbeeld de betekenis van de Nieuwe Omgevingswet voor BRZO-bedrijven, ontwikkelingen in en goede werkpraktijken voor ATEX, en Chroom-VI in de industrie. Ook werd de aftrap gegeven van de ketenworkshop ‘Leren van incidenten’ waarin de nieuwste inzichten op het effectief leren van incidenten werd getoetst en gedeeld (zie ook paragraaf 4 Safety Deals - Leren van Incidenten).
- **ORAM** – ‘Industrienetwerk’ is hét platform voor en door SHE-professionals (Safety, Health & Environment) in de regio. Via dit platform wisselen de deelnemers op regelmatige basis best practices uit en houden zij elkaar op de hoogte van wetswijzigingen en andere ontwikkelingen op het gebied van veiligheid. Als onderdeel van de Gezamenlijke Brandweer Amsterdam (GBA) werd een nieuwe industriële brandweerpost in het Westelijk Havengebied van Amsterdam gerealiseerd. Dit betrof een publiek-private samenwerking van de Veiligheidsregio Amsterdam Amstelland, Port of Amsterdam en private partijen (bedrijven) uit de haven, met ondersteuning van ORAM in de stuurgroep.

4. Safety Deals

Het ministerie Infrastructuur en Waterstaat stelt sinds 2017 jaarlijks een bedrag ter beschikking waarmee ze initiatieven ondersteunt die een bijdrage leveren aan een versterking van de omgevingsveiligheid in relatie tot industriële activiteiten met gevaarlijke stoffen of risicovolle processen. Deze ‘Subsidie ter Versterking van de Omgevingsveiligheid’ (SVO) staat bekend als een Safety Deal. Het betreft hier industriële activiteiten met gevaarlijke stoffen of risicovolle processen. Informatie over deze subsidieregeling en toegekende aanvragen (safety deals) kunt u vinden op de website van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.

Safety Deals waarbij Veiligheid Voorop als penvoerder optreedt en waarin in 2019 uitvoering is gegeven betreffen de volgende projecten:

- **Seveso Top Leadership** – Seveso Top Leadership is de nieuwe naam voor het BRZO-rijbewijs en gelanceerd door de RVN op de Veiligheidsdag in november 2019. Het project beoogt om te komen tot een opleiding voor operationeel leidinggevenden van BRZO-locaties, om hen kennis en inzicht te geven in het managen van veiligheidsaspecten waar zij als hoogste in rang verantwoordelijk voor zijn. Het bestuur vindt namelijk dat een operationeel leidinggevende van een BRZO-locatie een bepaalde kennis moet hebben over veiligheidsaspecten om het bedrijf op verantwoorde wijze te leiden. Het eerste deel van het curriculum is in 2019 ontwikkeld en specifiek gericht op ‘betrokken leiderschap’. In 2019 zijn twee pilot projecten gestart met managers van BRZO bedrijven waarin het curriculum ‘betrokken leiderschap’ wordt getoetst. De deelnemende cursisten vertegenwoordigen verschillende BRZO chemiebedrijven in

Nederland. In de pilots wordt theorie behandeld over leiderschap en vertellen storytellers uit de sector hun ervaringen. In de opleiding treffen de deelnemers hun collega's waarmee zij hun eigen dilemma's in veiligheid kunnen bespreken. De opleiding is uniek en innovatief, met name ook door het persoonlijke verbeterplan dat de deelnemers opstellen én uitvoeren. De feedback van de cursisten over de opleiding is zeer positief en wordt gezien als een initiatief waar de BRZO bedrijven in de (petro)chemiesector echt behoefte aan hebben. In 2020 zal de ontwikkeling van de twee andere delen, gericht op wet- en regelgeving en proces technische veiligheidsaspecten aan de orde komen. De ontwikkeling van het volledige curriculum Seveso Top Management wordt naar verwachting in 2021 afgerond. Door wie en op welke wijze de opleiding te zijner tijd zal worden aangeboden aan de BRZO bedrijven, is nog onderwerp van nadere verkenning.

- **Leren van incidenten –** Binnen de (petro)chemische industrie, staat 'leren van (bijna-) incidenten' al jaren hoog op de agenda. Daarom heeft de VNCI samen met de regionale veiligheidsnetwerken en Veiligheid Voorop het initiatief genomen om met een aantal BRZO-bedrijven via een Safety Deal een project 'leren van incidenten' op te starten. Onderzoeksbureau Crisislab was uitvoerder van dit project. Het eindresultaat is een handreiking waarin op drie niveaus (organisatie, individueel en sector) praktische ontwerpprincipes worden beschreven voor het (beter) leren van incidenten. Deze ontwerpprincipes zijn afgeleid uit een uitgebreide literatuurstudie, interviews met experts uit het veld en de opbrengsten van enkele pilots en workshops. In het bij deze handreiking horende achtergronddocument wordt een gedetailleerde verantwoording gegeven van de resultaten van het uitgevoerde onderzoek. De ontwerpprincipes zijn gebruikt om een concreet stappenplan voor organisaties op te stellen. Het concept stappenplan is gepresenteerd en getest op bruikbaarheid in de praktijk in een serie masterclasses van de regionale veiligheidsnetwerken. De feedback uit deze sessies heeft geleid tot de versie die in de handreiking is opgenomen. De handreiking en het achtergronddocument zijn gepubliceerd op de website van Veiligheid Voorop. Voor de verdere implementatie zullen in 2020 de regionale veiligheidsnetwerken specifieke aandacht aan dit onderwerp besteden middels het organiseren van een estafette workshop in alle regio's.
- **VBS Adapter** – doel van dit project was het onderling lerend vermogen tussen bedrijven te versterken en het leerproces tussen de bedrijven onderling te optimaliseren. Aangezien de oorspronkelijke opzet en aanpak van dit project onvoldoende aansloot bij de behoefte van de bedrijven, wordt thans gewerkt aan een wijzigingsvoorstel om de verstrekte subsidie te gebruiken voor een update van het bestaande SAQ (Self Assessment Questionnaire) instrument dat in 2015 door SVV werd ontwikkeld.

5. Veiligheidsdag

Op donderdag 7 november werd door Veiligheid Voorop de inmiddels achtste Veiligheidsdag georganiseerd in samenwerking met Chemelot in Geleen. Onder de bezielende leiding van Bas van Werven en met als hoofdgast voormalig autocoureur Robert Doornbos werden de circa 220 deelnemers van brancheorganisaties, regionale veiligheidsnetwerken, BRZO-bedrijven en overheden, veilig door het programma geloodst, dat bestond uit presentaties en een dertiental workshops over uiteenlopende veiligheidsonderwerpen. Zowel het programma als de organisatie van deze dag werden met een ruime voldoende beloond.

6. Ontwikkelingen

Ontwikkelingen in 2020 die ongetwijfeld een impact zullen hebben op de activiteiten van Veiligheid Voorop is het initiatief voor oprichting van Safety Delta Nederland (SDN). SDN is een samenwerkingsverband waarin overheden, wetenschap, kennisinstellingen en (petro)chemische industrie de samenwerking, die werd gestart met het programma Duurzame Veiligheid 2030, structureel willen voortzetten. Alle betrokken partijen zijn overtuigd dat door een intensievere samenwerking de veiligheid in de sector nog verder verbeterd kan worden.

SDN zal worden ingericht langs drie pijlers: kenniscentrum, innovatie en samenwerking. Programmatisch is het de intentie om de focus in eerste instantie te leggen op menselijk handelen, corrosie onder isolatie en te late lekdetectie. Veiligheid Voorop zal de (petro)chemische industrie in SDN vertegenwoordigen en een voortrekkersrol nemen in de ontwikkeling van het kenniscentrum.

Naar de mening van het bestuur past de ontwikkeling van het kenniscentrum naadloos aan bij de doelstellingen en ambities van Veiligheid Voorop en de overige 4 pijlers, die in de inleiding van dit jaarverslag eerder zijn benoemd (betrokken leiderschap, excellente veiligheidsbeheerssystemen, veiligheid in de keten en regionale veiligheidsnetwerken). In dit speelveld is de rol van de regionale veiligheidsnetwerken essentieel als ‘leverancier’ en ‘afnemer’ van kennis, en zullen branches een belangrijke rol vervullen als schakel tussen de bedrijven en overige SDN-partners.